

**KONUTLARDA KULLANILAN DUVARDAN DUVARA HALILARIN
TEKNİK ÖZELLİKLERİ VE KULLANICI MEMNUNİYETİ ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

Şule TELLİ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ŞUBAT 2006
ANKARA**

**KONUTLARDA KULLANILAN DUVARDAN DUVARA HALILARIN
TEKNİK ÖZELLİKLERİ VE KULLANICI MEMNUNİYETİ ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

Şule TELLİ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MOBİLYA VE DEKORASYON EĞİTİMİ**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ŞUBAT 2006
ANKARA**

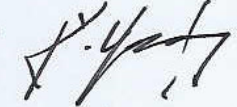
Şule TELLİ tarafından hazırlanan KONUTLARDA KULLANILAN DUVARDAN
DUVARA HALILARIN TEKNİK ÖZELLİKLERİ VE KULLANICI
MEMNUNİYETİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA adlı bu tezin Yüksek Lisans Tezi
olarak uygun olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. İhsan Küreli
Tez Yöneticisi

Bu çalışma, jürimiz tarafından Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi olarak OY BİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

Başkan: : Yrd. Doç. Dr. Mehmet BUDAKÇI

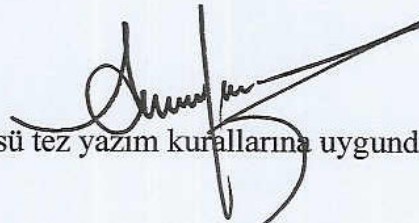
Üye : Yrd. Doç. Dr. Kemâl YILDIRIM

Üye : Yrd. Doç. Dr. İhsan KÜRELİ

Üye : _____

Üye : _____

Bu tez, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygundur.

**KONUTLARDA KULLANILAN DUVARDAN DUVARA HALILARIN
TEKNİK ÖZELLİKLERİ VE KULLANICI MEMNUNİYETİ ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA
(Yüksek Lisans Tezi)**

Şule TELLİ

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Şubat 2006**

ÖZET

Bu çalışmada, duvardan duvara halıların teknik özellikleri hakkında bilgiler verilmesi ve bu özellikler ışığında halı seçimine etki eden özelliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, kullanıcılara duvardan duvara halıların teknik özellikleri ile ilgili iki bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre: Kullanıcıların duvardan duvara halıların teknik özelliklerini bilmediği; mekanlarda ise mutfak ve banyoda halı tercih etmediği, yatak odası, oturma odası, salon ve antrede duvardan duvara halı tercih ettiği saptanmıştır. Anketin ikinci bölümünden elde edilen sonuçlar ise şu şekildedir; mikrop barındırmaması özelliği en önemli bulunan özellik olurken, erkek ve bayan deneklerin sonuçları birbirine yakın değerlerde çıkmıştır. Ayrıca eğitim seviyesi yükseldikçe verilen cevapların çok önemliye doğru kaydığı tespit edilmiştir.

Bilim Kodu : 711
Anahtar Kelimeler : Duvardan duvara halı, halı standartları, teknik özellik
Sayfa Adedi : 78
Tez Yöneticisi : Yrd. Doç. Dr. İhsan KÜRELİ

**A RESEARCH ON WALL TO WALL CARPET'S USED HOMES TECHNIC
FEATURES AND USER PLEASURE**

(M. Sc. Thesis)

Şule TELLİ

**GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY**

February 2006

ABSTRACT

In this study, giving information about the technical features of wall to wall carpets and in the light of these features, determining the elements influencing the choosing of a carpet were aimed at. With this aim, a questionnaire which was formed two parts about the technic of wall to wall carpets, were performed to users. According to the results of the questionnaires, it was determined that the users didn't know about the technic features of the wall to wall; and it was seen that they didn't prefer carpets in the kitchen and in the bathroom while they prefer wall to wall carpets in the bedroom, livingroom, the sittingroom and the entry. According to second part of the questionnaire results; having no germs was the most important feature, and the results of male and female questionnaire subjects were close to each other. Furthermore, it was determined that with the rising of the educational status the answers given were going through(slipped through) to the most important.

Science code : 711
Key words :Wall to wall carpet, carpet standards, technical feature
Number of paper : 78
Advisor : Asst. Prof. Dr. İhsan Küreli

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren Hocam Yrd. Doç. İhsan KÜRELİ'ye, arkadaşım Arş. Gör. M. Selmani MUSLU'ya, manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan aileme ve eşim Serdar ÇALAP'a çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	ix
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	3
2.1. Duvardan Duvara Halıların Tanımı.....	5
2.2. Tekstil Yer Döşemeleri İle İlgili Terimler ve Tarifler.....	5
2.2.1. Genel tarifler.....	5
2.2.2. Sınıflandırma, tekstil yer döşemelerinin yapılarına göre sınıfları ve terimlerinin tarifleri	6
2.2.3. Kullanılan yüze ait terimlerin tarifleri.....	9
2.2.4. Halı sırtı ile ilgili terimlerin tarifleri	12
2.2.5. Tekstil yer döşemelerinin desenleri ve renklendirilmesi ile ilgili terimler	15
2.2.6. Tekstil yer döşemelerinin döşenmesi ve kullanılmasıyla ilgili terimler.....	16
2.2.7. Tekstil yer döşemelerinin performans değeri ile ilgili terimler.....	17
2.3. Duvardan Duvara Halıların Sınıflandırılması	23
2.3.1. Halı sınıfları.....	23

	Sayfa
2.3.2. Kullanma seviyesi.....	23
2.4. Duvardan Duvara Halıların Kullanıldığı Yerler	24
2.5. Duvardan Duvara Halı Ambalajında Kullanılan Bazı Simgeler.....	25
2.6. Duvardan Duvara Halı Üretiminde Kullanılan Elyaf lar.....	26
2.7. Duvardan Duvara Halıların Tercih Edilme Sebepleri	30
2.7.1. Konfor ve yalıtım	30
2.7.2. Estetiklik.....	31
2.7.3. Kaymaya ve düşmeye karşı güvenlik.....	31
2.7.4. Ses azaltma özelliği.....	31
2.7.5. Bakım Kolaylığı.....	32
2.7.6. İyileştiren renkler	32
2.7.7. Ortopedik rahatlık	33
2.8. Duvardan Duvara Halılarda Görsel Özellikler, Zemine Döşeme ve Bakım.....	33
2.8.1. Duvardan duvara halıların görsel özellikleri	33
2.8.2. Halı tasarımı ve planlama süreci.....	34
2.8.3. Duvardan duvara halıların döşenmesi.....	38
2.8.4. Duvardan duvara halını bakımı	42
2.8.5. Halı seçimi önerileri.....	45
3. YÖNTEM	46
3.1. Araştırma Modeli ve Veri Toplama Aracı.....	46
3.2. Anketlerin Uygulanması Ve Verilerin Örneklemden Toplanması.....	47
3.3. Verilerin Çözüm lenmesi.....	47

Sayfa

4. BULGULAR	48
4.1. Müşteri Anketi I Bölüm Bulguları	48
4.1.1. Deneklerin kişisel özellikleri	48
4.1.2. Müşteri grubunun cinsiyet değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı	48
4.1.3. Müşteri grubunun eğitim durumu değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı	53
4.2. Müşteri Anketi II.Bölüm Bulguları	58
4.2.1. Deneklerin kişisel özellikleri	58
4.2.2. Deneklerin duvardan duvara halılarda önem derecelerine göre aradıkları özellikler	59
4.2.3. Müşteri grubunun cinsiyet değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı	61
4.2.4. Müşteri grubunun eğitim durumu değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı	63
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	65
5.1. Sonuç	65
5.2. Öneriler	70
KAYNAKLAR	72
EKLER	74
EK-1. Müşteri anketi	75
ÖZGEÇMİŞ	78

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. Halıların sınıfları	23
Çizelge 2.2. Halıların kullanma seviyeleri	23
Çizelge 2.3. Halı elyafı çeşitleri.....	27
Çizelge 2.4. Temizleme çizelgesi.....	43
Çizelge 4.1. Deneklerin cinsiyet ve eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımları	48
Çizelge 4.2. “Duvarıdan duvara halı kullandınız mı ?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı	49
Çizelge 4.3. Deneklerin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı	49
Çizelge 4.4. “Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı	51
Çizelge 4.5. “Duvarıdan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı	51
Çizelge 4.6. “Duvarıdan duvara halının kullanım yeri veya yerleri?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı.....	52
Çizelge 4.7. “Duvarıdan duvara halı kullandınız mı?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı	53
Çizelge 4.8. Deneklerin görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı	54
Çizelge 4.9. “Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı	55
Çizelge 4.10. “Duvarıdan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı	56

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.11. “Duvardan duvara halının kullanım yeri veya yerleri?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı	57
Çizelge 4.12. Deneklerin cinsiyet ve eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımları	59
Çizelge 4.13. Müşteri grubunun önem derecesine göre aradıkları özelliklerin yüzdelik dağılımı	60
Çizelge 4.14. Müşteri grubunun cinsiyet değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı	62
Çizelge 4.15. Müşteri grubunun eğitim durumu değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı	64

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Halıların ambalajında kullanılan bazı simgeler.....	25
Şekil 2.2. Duvardan duvara halı örnek ölçü alma.....	40
Şekil 2.3. Halı montajını gösteren bir örnek.....	41
Şekil 2.4. Halı bakımı-zaman grafiği	44

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	Açıklama
%	Yüzdelik değer
L	Ağır halı
M	Orta ağırlıkta halı
N	Hafif halı
R	Yalıtım değeri
TS	Türk standardı
SED	Sosyo ekonomik düzey
AltSED	Alt sosyo ekonomik düzey
OrtaSED	Orta sosyo ekonomik düzey
ÜstSED	Üst sosyo ekonomik düzey

1. GİRİŞ

Tekstilin insanoğlunun hayatındaki yeri tartışılmaz. İnsanoğlu giydiği giysiden yattığı yatağa, kullandığı arabadan evinin duvarlarındaki malzemeye kadar tekstille iç içedir. Gelişen teknolojiyle beraber insanoğlunun tekstil malzemelerine olan bakış açısı değişmiştir. İlk çağlarda sadece örtünmek veya sıcaktan ve soğuktan korunmak amacıyla kullanılan tekstil malzemeleri de teknolojiyle paralel olarak gelişmiştir. Günümüzde, tekstil malzemelerinde sağlıklı olma, estetik olma, ekonomik olma ve de çeşitli ekstrem durumlardan korunmak amaçlı olarak emniyetli olma özellikleri de aranmaktadır (1).

İster duvardan duvara isterse parça halı şeklinde olsun, halı en önde gelen yer döşemesi olarak büyük önem taşımaktadır. Giderek artan yaşam standartlarına paralel olarak halı tüketimi de artmaktadır (2).

Günümüzde, lif, iplikçilik ve dokuma teknolojisine paralel olarak yüksek kaliteli makine halıları üretilmektedir. Halıdan estetik yönü yanında beklenen bir diğer özellik de konfor ve kullanım performansının iyi olmasıdır. Bu özellikleri etkileyen hav yüksekliği, hav yoğunluğu, hav gramajına ek olarak kullanıcıların can ve mal güvenliği açısından önemli olan, yanmaya karşı direnci ve alev alma özelliğini etkileyen hav ipliğinin maddesi de özellikle dış pazarlarda önemle üzerinde durulan bir unsurdur (3).

Halı, ısı ve ses yalıtımı gibi faydaları yanında estetik özelliği sayesinde mekanların dekorasyonunda vazgeçilmez bir malzemedir. Halı teknolojisindeki gelişmeler sonucunda makine halılarında gerçekten çok iyi bir kaliteye ulaşılmış ve değişik üretim teknikleri sayesinde hem görünüm, hem de kullanım konforu, performansı açısından müşteri beklentilerine cevap verebilecek çok geniş bir ürün yelpazesi ortaya çıkmıştır (3).

Duvardan duvara halılar, dekorasyon malzemesi olarak çok uzun bir geçmişe sahip olmamasına karşın yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ancak, teknik özellikleri ve

bu özelliklere bağı olarak kullanım alanları, bütün yönleriyle bilinmemektedir. İncelemeler sonucunda duvardan duvara halılar hakkında, üretici firmaların verileri haricinde, bu konu ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmüştür.

Bu çalışmada duvardan duvara halı kullanıcıları ele alınarak, duvardan duvara halıların teknik özelliklerine dikkat çekilecek, bu özellikler ışığında seçim yaparken kullanıcıya yol gösteren bazı özellikler üzerinde durulacaktır.

Çalışmada öngörülen varsayımlar:

- Duvardan duvara halıların teknik özelliklerinin tam olarak bilinmediği,
- Halıların üzerinde bulunan ve teknik özellikleri hakkında bilgi veren simgelerin anlamlarının bilinmediği,
- Halı seçiminde etkili olan bazı özelliklerin önem derecelerinin saptanması
- Temizlik şikayetleri olan kullanıcıların dikkatsizlik sonucu dökülen çeşitli ev içi kimyasalların halılar üzerinde oluşturduğu lekeler nedeniyle, özellikle astım hastalığı gibi rahatsızlıkları olan kullanıcıların zamanla halılar üzerinde biriken tozlar, mikroorganizmalar ve çeşitli bakteriler gibi olumsuz koşullar nedeniyle bu tip sabit halılara karşı memnuniyetsizlikler yaşayacağı
- Mutfak ve banyo gibi ıslak mekanlarda bu halı tipinin pek tercih edilmediği

yönündedir. Bu varsayımlar doğrultusunda kullanıcıların, duvardan duvara halıların teknik özellikleri hakkındaki görüşleri anket yardımıyla belirlenecektir.

2. GENEL BİLGİLER

Araştırmalar sonucunda duvardan duvara halıların teknik özellikleri üzerine ülkemizde yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Aynı konuda diğer ülkelerde de yapılmış çalışmalar oldukça azdır. Bazı kaynaklarda ise halılar üzerinde yaşayan “Mite” lerle ilgili araştırmalar yapıldığı saptanmıştır.

Araştırmanın yazımı sırasında konu ile ilgili literatür bilgilerinden yararlanmak, bu konuda yapılan çalışmaları ortaya çıkartmak, elden geldiğince bu araştırmalardaki sonuçlarla kıyaslama yaparak daha sağlıklı yorumlar yapabilmek için Yüksek Öğretim Kurumu Dökümantasyon Merkezi’nden ve çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarının kütüphanelerinden, internet üzerindeki arama motorlarından yararlanılmıştır.

Konut; iletişim, etkileşim, mekan, zaman ve anlamın örgütlü bir örüntüsüdür. Bir yandan ait olduğu kültür ya da etnik grubun karakteristiklerini, yaşam biçimini, davranış kurallarını, çevresel tercihlerini, imgelerini, zaman ve mekan sınıflandırmasını yansıtırken, öte yandan kullanıcısının özüyle ilgili imgelerini, böylece tasarım ve donatımı ile bireyin kişilik ve ayrıcalığını yansıtır (4).

Aker ve Bostancıoğlu 1970, lif çeşitlerini tanımlayarak yapılarını ve özelliklerini açıklamakta, tekstil apre işlemi, apre maddeler boyalar ve dokumacılığı tanıtmaktadır. Ayrıca; yapıştırıcı maddeler, kağıt, cam, kauçuk, kürk ve deri çeşitlerini açıklayarak, yapıları, özellikleri, üretim teknikleri ile kullanım alanları üzerinde durmaktadır (5).

Altınbaş ve Ark 1975, liflerin tanımlamasını yaparak teknik özelliklerinden; liflerin uzunluğu, inceliği, mukavemeti, esneklik uzama kabiliyeti ile kalıcı uzunlukları, yumuşaklık-sertlik derecesi, eğilme, bükülme, parlaklık, yoğunluk ve özgül ağırlıkları üzerinde durmaktadır. Ayrıca; liflerin emme, ısı tutma kabiliyetleri, optik ve yanma özellikleri, mikrobiyolojisi ile lif zararlılarının liflere yaptığı hasarları açıklamaktadır (6).

Başer 1976, “Sentetik, Sun’i Elyaf Ve İplik Özel İhtisas Raporu”nda, elyaf çeşitlerinin yıllara göre üretim miktarlar, fiyatları, üretim yöntem ve teknikleri ile ilgili bilgiler vermiş ve alınması öngörülen tedbirleri şu başlıklar altında toplamıştır (7):

- Vergilerin sektör üzerindeki etkileri
- Sektörde sermaye yapısı
- Yatırımların finansmanı
- Standartlar ve kalite kontrolü
- İhracatı teşvik edici tedbirler
- Ortak pazar ve diğer uluslar arası kuruluşlar karşısında sektörün durumu
- İşçilik durumu ve teknisyen yetiştirilmesi
- Prodüktivite
- Diğer sorunlar, önlemler ve öneriler

Özcan 1984, doğal ve kimyasal elyafların, fiziksel, kimyasal özelliklerini incelemiştir. Yazar eserinde, renk ve renk teorileri, boya makineleri, renk haslıkları ile boyar maddelerin genel özellikleri üzerinde durmaktadır (8).

Gök 1994, perdelik, döşemelik ve halı tipindeki tekstil malzemelerinin yanma özelliklerinin çeşitli deneyler yapılarak incelenmesi ve bu deneylerin karşılaştırılması konulu çalışmasında; halıların alt yüzeyindeki kaplamanın, kaplamanın ham maddesinin ve kalınlığının önemli olduğu, kalınlık arttıkça altta yanan alanın çapının küçüleceği sonucuna ulaşmıştır (1).

Çimşit 1999, makine halılarının alev alma özellikleri ve yanmaya karşı gösterdikleri direnç konulu çalışmasında; hammaddesi farklı olan hav iplilerinden dokunmuş, hav yüksekliği, taban yapısı, gramajı, hav yoğunluğu bakımından farklı teknik özelliklere sahip değişik konstrüksiyonların matanamin tablet yanma deneyleri sonucunda; hav ipliğinin hammaddesinin yanmayı etkileyen en başlıca faktör olduğunu tespit etmiştir (3).

Çıtlak 1999, tafting halı sektörünün pazar durumu hakkında ilk araştırmayı yapmıştır (9).

2.1. Duvardan Duvara Halıların Tanımı

TSE, duvardan duvara halıya direkt bir standart getirmemiştir. Ancak tekstil yer döşemeleri-makine halıları kapsamında değerlendirilebileceği düşünülmüştür.

TS 11988'e tekstil yer döşemesi; kullanılan yüzü tekstil maddesinden meydana gelen ve genellikle zeminin kaplanması amacıyla kullanılan tekstil mamulü olarak tanımlanmıştır (10).

TS 11988'e göre makine halısı; makine ile imal edilen bir tekstil yer döşemesidir (10).

2.2. Tekstil Yer Döşemeleri İle İlgili Terim ve Tarifler

2.2.1. Genel tarifler

Tekstil Yer Döşemesi: Tekstil yer döşemesi, kullanılan yüzü tekstil gerecinden meydana gelen ve genellikle zeminin kaplanması amacıyla kullanılan mamuldür.

Yüzeyi Havlı Tekstil Yer Döşemesi, Havlı Halı: Yüzeyi havlı tekstil yer döşemesi, havlı halı, kullanılan yüzü tekstil gerecinden meydana gelen ve halı sırtından çıkan iplik veya liflerden oluşan yer döşemesidir.

Yüzeyi Havsız Tekstil Yer Döşemesi: Yüzeyi havsız tekstil yer döşemesi, kullanılan yüzünde hav bulunmayan, tekstil gerecinden yapılmış ve genellikle bir sırta sahip yer döşemesidir.

Kullanım Yüzeyi: Kullanım yüzeyi, tekstil yer döşemesinin üzerinde yürünen kısmıdır.

Halı Sırtı: Halı sırtı, kullanım yüzeyi ile bir bütün teşkil eden, bir veya birkaç kattan meydana gelen, kullanım yüzeyinin mesnedi olan, yastıklama görevi yapan, boyut değişmezliğini de sağlayan halının bir kısmıdır. Havı bulunmayan bazı tekstil yer döşemelerinin kullanım yüzeyinden farklı olan bir halı sırtı bulunmayabilir (11).

2.2.2. Sınıflandırma, tekstil yer döşemelerinin yapılarına göre sınıfları ve terimlerinin tarifleri

Yüzeyi havlı tekstil yer döşemesi, havlı halı

Yüzeyi Havlı Dokunmuş Tekstil Yer Döşemesi, Dokunmuş Havlı Halı: Yüzeyi havlı dokunmuş tekstil yer döşemesi, dokunmuş havlı halı, hav ipliğinin sırttaki ipliklerle bağlantı yaparak sabitleştiği, bir veya birden çok işlemle tezgahta imal edilen yer döşemeleri veya halılardır.

Metal Çubuklar Üzerinde Dokunmuş Yüzeyi Havlı Halılar: Metal çubuklar üzerinde dokunmuş yüzeyi havlı halılar, kullanılan çelik çubuklarla yüzey havının belirli bir uzunlukta olması sağlanan ve dokuma tezgahında tek işlemle imal edilen yüzeyi havlı halıdır.

Düz Dokunmuş Halı: Düz dokunmuş halı, umumiyetle tek renkli olan ve imalat esnasında hav ipliklerinin değişken bir şekilde seçimine imkan bulunmayan halı tipidir.

Şablon Desenli veya Değişik Desenli Halı: Şablon desenli veya değişik desenli halı, jakarı veya desen yapma imkanı sağlayan teçhizatı olan bir tezgahta imal edilen ve mevcut çerçevelerden önceden tayin edilmiş bir sıraya göre hav ipliklerinin seçimi suretiyle bir desenin meydana getirilmesini sağlayan ve diğer hav ipliklerini halı sırtında ölü iplik olarak bırakan halı tipidir.

Yüz Yüze Dokunmuş Havlı Halı: Yüz yüze dokunmuş havlı halı, iki halı sırtının ilmek ipliği ile birleştirilerek aynı anda tezgahta yüz yüze dokunan halıdır, iki halı sırtı arasındaki hav ilmek iplikleri kesilerek iki kesik havlı halı elde edilir.

Aksminster Halı: Aksminster halı, önceden belirlenen sıraya göre, birbirini takip eden renkli ilmek ipliği sıralarının meydana getirilmesiyle dokunan kesik havlı halıdır. Bu tip halıda ölü iplik bulunmaz.

Şenil Aksminster Halı: Şenil Aksminster halı, Aksminster halının özel makinede imal edilen, Şenil (chenille) tipi ilmek iplikleri ile dokunan türüdür.

Makaralı Aksminster Halı: Makaralı Aksminster halı, Aksminster halının istenilen desene göre her atkı ipliği dizisinin ayrı makaradan beslenerek dokunduğu türüdür. Dokuma sırasında, ilmek iplikleri halı sırtına dokunduktan sonra besleyici iplikten kesilerek ayrılır.

Tığlı (Gripper) Aksminster Halı: Tığlı Aksminster halı, Aksminster halının jakarlı dokuma tezgahında ilmek iplikleri desene uygun çağlıktan seçilen ve ilmeğin tığlar vasıtasıyla dokunmasından sonra kesilmesi sureti ile imal edilen türüdür.

Tığlı ve Makaralı Aksminster Halı: Tığlı ve makaralı Aksminster halı, Aksminster halının her atkı sırası için ayrı makaralardan ipliğin beslenerek imal edildiği türüdür, ilmek iplikleri, tığlı Aksminster tezgahlarında olduğu gibi, tığ vasıtasıyla dokunmakta ve kesilerek ayrılmaktadır.

Hav İpliği Düğümlü Tekstil Yer Döşemesi, Hav İpliği Düğümlü Halı: Hav ipliği düğümlü tekstil yer döşemesi, hav ipliği düğümlü halı, havı meydana getiren ipliklerin halı sırtındaki çözgü iplikleri etrafında düğümlenmesi ile imal edilen havlı halı türüdür.

İlmek Havlı Tafting Tipi Tekstil Yer Döşemesi; İlmek Havlı Tafting Halı: İlmek havlı tafting tipi tekstil yer döşemesi, ilmek havlı tafting halı, ilmek ipliklerinin önceden

imal edilmiş zemine daldırılması ve bir yapıştırıcı veya kaplama malzemesi ile tespit edilmesi sureti ile imal edilen halıdır.

Örgü Tipi İlmek havlı Tekstil Yer Döşemeleri, Örgülü İlmek havlı halı: Örgü tipi ilmek havlı tekstil yer döşemeleri, örgülü ilmek havlı halı;

- Çözümlü örgü makinelerinde imal edilen (Raschel Tipi)
- Atkı tipi örgü makinelerinde imal edilen (Widman Tipi) hav türleridir.

Yapıştırma Tipi Havı İlmekli (bonded-pile) Tekstil Yer Döşemeleri: Hav ilmeğinin, pili halinde katlanmış veya bir araya getirilmiş tekstil ipliklerinin veya liflerinin bir destek tabakasına yapıştırılması veya kaplanmasıyla veya yapıştırıcının bir destek tabakası sağlaması suretiyle meydana gelen halıdır.

Yüzyüze İmal Edilen Yapıştırma Tipi (Bonded-pile) Havı İlmekli Halı: Yüzyüze imal edilen, yapıştırma tipi, havı ilmekli halı, hav gerecinin birbirini takiben bir halı sırtından diğerine yapıştırıcı madde ile bağlantı yaptığı ve yüz yüze imal edilen, havı ilmekli halıdır. Havı teşkil eden ve iki halı sırtı arasında kalan gerecin kesilmesi suretiyle iki havı kesik ilmekli halı elde edilir.

Floke Havlı Tekstil Yer Döşemesi, Floke Halı: Floke halı, yapıştırıcı ile kaplı halı sırtına kesikli liflerin dik olarak püskürtülmesi ve elektrostatik veya diğer kuvvetler vasıtasıyla bu yüze yapışması suretiyle elde edilen halıdır.

Dikişli Havı İlmekli Tekstil Yer Döşemesi, Dikişli Havı İlmekli Halı: Dikişli havı ilmekli halı, hav ilmeğinin halı sırtına dikilerek tespit edildiği halıdır.

İğnelenmiş Havlı Tekstil Yer Döşemesi iğnelenmiş Havlı Halı: İğnelenmiş havlı tekstil yer döşemesi iğnelenmiş havlı halı tekstil gerecinin iğnelenmesi ve fiziksel veya kimyasal işlem ile veya her iki işlemin birlikte uygulanarak yapıştırılması ile imal edilen halıdır. Hav kesilmiş veya kesilmemiş olabilir.

Düğümlü Halılar: Düğümlü halılar, hav ilmeğini meydana getiren ipliklerin halı sırtındaki çözgü iplikleri etrafında düğümlenmesi suretiyle imal edilen halıdır.

El Düğümlü Havı İlmekli Halı: El düğümlü havı ilmekli halı, hav ilmeğini meydana getiren ipliklerin elle düğümlenmesi suretiyle imal edilen halıdır.

- İran düğümlü halı
- Türk düğümlü halı

Makine İle Düğümlenen Havı İlmekli Halı: Makine ile düğümlenen havı ilmekli halı, otomatik düğümlleme ile imal edilen halıdır (11).

Yüzeyi havsız tekstil yer döşemesi

Dokunmuş Yüzeyi Havsız Tekstil Yer Döşemeleri: Dokunmuş yüzeyi havsız tekstil yer döşemeleri, bir dokuma tezgahında imal edilen havı olmayan tekstil yer döşemeleridir.

Örülmüş Yüzeyi Havsız Tekstil Yer Döşemesi: Örülmüş yüzeyi havsız tekstil yer döşemesi, bir örgü makinesinde imal edilen havı olmayan tekstil yer döşemesidir.

Yapıştırılmış Tekstil Malzemesi İle İmal Edilen Yüzeyi Havsız Tekstil Yer Döşemesi: Yapıştırılmış tekstil malzemesi ile imal edilen yüzeyi havsız tekstil yer döşemesi, kullanılan yüzeyi karmaşık yapıda (keçe ve benzeri yapıda girift yüzeyli) olan, tekstil malzemelerinin mekanik, fiziksel ve kimyasal işlemlerden ikisi veya daha fazlasının kombinasyonu ile tespit edildiği havsız tekstil yer döşemeleridir (11).

2.2.3. Kullanılan yüze ait terimlerin tarifleri

Hav: Hav, halı sırtından çıkan ve kullanılan yüzü meydana getiren kesilmiş veya kesilmemiş tekstil iplikleri veya liflerinden meydana gelen kısımdır.

Hav Yatış Yönü: Hav yatış yönü, halı sırtına dik istikamete göre havın yöneldiği istikamettir.

İlmek Halkası: İlmek halkası, havı meydana getiren ilmek ipliğinin veya liflerinin halı tabakası ile bağlantı yaptığı birbirini takip eden en alt iki noktası arasında kalan kesilmemiş kısmıdır. İki veya daha fazla sayıdaki hav ipliği bir bağlantı noktasına geliyor ise bu ipliklerin sadece bir ilmek meydana getirdiği kabul edilir.

Taft: Taft, ucu veya uçları halı havını meydana getiren düğüm veya l, J, W ve U şekillerinde olabilen belirti uzunluktaki ipliklerdir. Floke ve bazı tespit edilmiş (bonded) halıların tartılardan teşekkül ettiği kabul edilmez. Jakaria dokunmuş halılarda, taft uzunluğu, yüzü tek renkli bir halıdan alınan ilmeğin uzunluğu olarak kabul edilir. İki veya daha fazla sayıdaki hav ipliği bir bağlantı noktasına geliyor ise bu ipliklerin sadece bir taft meydana getirdiği kabul edilir.

Kesik Hav: Kesik hav, liflerin ve ilmek veya taft kollarının meydana getirdiği halı havıdır.

Halkalı Hav (Kesilmemiş Hav): Halkalı hav, halkalardan oluşan halı havıdır.

Kesik/Halkalı Hav: Kesik/halkalı hav, imalat sırasında aynı veya farklı boydaki taftlar ve ilmek halkalarından meydana getirilmiş halı havıdır.

Bukleli Hav: Bukleli hav, hav ipliğinin fazla bükülmesi veya başka bir şekilde elde edilen buklelerden oluşturulan halı havıdır.

Tekstüre Yüzey: Tekstüre yüzey, rölyef baskı veya farklı boyda iğneleme gibi metotlarla meydana getirilen farklı yükseklikteki havlı yüzeydir.

Uzun Halkalı İlmeklerin Uçları Kesilmiş Havı: Uzun halkalı ilmeklerin uçları kesilmiş havı, başlangıçta farklı boyda halkalı ilmeklerden oluşan bir halının imalat sırasında uzun boydaki halkalı ilmek uçlarının kesilmesiyle elde edilen halı havıdır.

Oyma Hav: Oyma hav, imalattan sonra farklı yükseklikte hav yüzeyi meydana getirmek için ve genellikle belirli desen elemanlarının çevresinde hav teşkili amacıyla uygulanan kesme işlemiyle oluşturulan halı havıdır.

Kabartma Hav: Kabartma hav, farklı boylarda hav yapılarak ve/veya bazı alanların havsız bırakılmasıyla kabartma desen meydana getiren halı havıdır.

Taft veya Halkalı İlmek Sırası: Taft veya halkalı ilmek sırası, imalat istikametiyle dik açı yapan taft veya halkalı ilmek sıralarıdır.

Dize Sayısı: İlmek Sayısı: Dize sayısı, ilmek sayısı; imalat istikametinde, birim uzunluktaki, taft sırası adedi, halkalı ilmek sırası adedi veya ilmek (dikiş) adedidir. Bu terimler bazen tefe sayısı (beat-up) veya sıra adedi (shottage) olarak da anılır.

Taft veya Halkalı İlmek Kolonu: Taft veya halkalı ilmek kolonu, imalat istikametine paralel olan taft veya halkalı ilmek sıralarıdır.

Kolon Sayısı: Kolon sayısı, imalat istikametine dik istikamette, birim uzunluktaki, taft veya halkalı ilmek adedidir. Bu terim bazen sıklık (pitch) olarak da anılır.

Ara (Gauge): Ara, imalat istikametine dik istikametteki birbirini takip eden taft veya halkalı ilmek kolonları arasındaki, merkezden merkeze ölçülen doğrusal (linear) mesafedir.

Toplam Hav Lifi Muhtevası: Toplam hav lifi muhtevası, halı sırtındaki ölü iplikler dahil olmak üzere, taft veya halkalı ilmekleri oluşturan bütün iplik ve liflerdir.

Etkin Hav: Etkin hav, halı sırtının üstünde kalan hav kısmıdır.

Hav Kökü: Hav kökü, taft ve/veya halkalı ilmeklerin, halı sırtındaki ölü iplikler dışında kalan kısmıdır.

Etkin Hav Kalınlığı: Etkin hav kalınlığı, halı kalınlığının hav ile birlikte ve hav kesildikten sonra, Standard basınç altındaki kalınlık ölçümlerinin farkıdır. TS 3374'e göre tayin edilir.

Etkin Hav Boyu: Etkin hav boyu bir taft veya lifin bir ucunun halı sırtından çıktıktan sonra meydana getirdiği en uzun ucu veya bir halkalı ilmeğin halı sırtından çıktıktan sonraki uzunluğunun yansıtır.

Ölçülen Yüzey Hav Yoğunluğu: Ölçülen yüzey hav yoğunluğu TS 7576'e göre tayin edilir.

Ölü Lif: Ölü lif, havları iğneleme yoluyla oluşturulan tekstil yer döşemelerinde, halı sırtının tamamını veya bir kısmını teşkil eden ve etkin havda yer almayan bir liftir.

Çerçeve Tertibatı (Çerçeve Sayısı): Çerçeve tertibatı (çerçeve sayısı), çubuklar üzerinde ve yüz yüze dokunan halılarda aynı veya farklı renkteki ayrı iplik tabakalarının jakar mekanizmasınca farklı desenlerin yapılması için seçimidir.

Şişirilmiş Hav: Şişirilmiş hav, kesik havlı halı yüzeyinin, öncesine göre daha büyük hacim kazandıran işlemler sonucundaki görünümüdür.

Tespit Maddesi: Tespit maddesi, bir lif veya iplik grubunun istenilen şekli alması amacıyla kullanılan maddedir.

Lif Tabakası (Batı): Lif tabakası, dokuma teknolojisi ile imal edilmeyen (non-woven) tekstil yer döşemelerinin imalinde kullanılan tabaka halindeki liflerdir (11).

2.2.4. Halı sırtı ile ilgili terimlerin tarifleri

Dolgu İplikleri: Dolgu iplikleri, dokuma halıda sırtı takviye eden çözgü iplikleridir.

Kord (Broche): Kord, genellikleilmek ve dolgu ipliğinin dokuma tezgahında aynı tarak dışından geçirilmesiyle oluşturulan iplik grubudur.

Zemin İplikleri: Zemin iplikleri, şenil (chenille) tipi imalatın başlangıcında taft ipliklerinin zemine bağlanmasını sağlayan ipliklerdir.

Zincir Çözüğü: Zincir çözgü, havı meydana getirenilmek ve halkalıilmekleri oluşturan, dolgu ipliklerini içine alan, alt atkı ipliğinin altından ve üstünden geçen, aynı şekilde üst atkı ipliği ile bağlantı yapan, genellikle çift olarak dokunan çözgü iplikleridir.

Kenar Dokuması: Kenar dokuması, dokunmuş tekstil yer döşemesinin kenarlarında iplik atmasını önleyecek şekilde çözgü ve atkı ipliklerine yaptırılan bağlantı şeklidir.

Ölü İplik: Ölü iplik, çok çerçeveli makinelerde dokunan halılarda sırtta tamamen düz olarak kalan ve jakar tertibatınca kaldırılmayan hav ipliğidir. Etkin hav ve hav kökünü meydana getiren iplikler bunun dışında kalır.

Ölü Çerçeve İpliği: Ölü çerçeve ipliği, sırtta tamamen gömülü ve bir veya birden fazla çerçevedeki ilmeği meydana getiren ipliğin yerini alarak halı sırtının kalınlığında bir farklılığın oluşmasını önleyen; halı sırtına dolgu ve yastıklama özelliğini veren, dolgu çözgü ipliklerine alternatif teşkil eden, komple çerçevelerle eşdeğer olarak kullanılabilen ipliklerdir.

Kavis: Kavis, imalat yönünde veya buna dik istikamette tekstil yer döşemesinin eğrilme göstermesidir.

Çarpıklık (Skew): Çarpıklık, tekstil yer döşemesinin imalat yönünde ve buna çapraz istikamette düzgün olmakla birlikte birleşen kenarların dik açılı olmamasıdır.

Birinci Destek Kumaşı (Birinci Taban): Birinci destek kumaşı, kullanma yüzeyi için taşıyıcı olarak görev yapan, önceden imal edilmiş, genellikle halı sırtının diğer kısımlarının tespit edilmesi için kullanılan malzemedir.

Dokunmuş Taban: Dokunmuş taban, halı imalatından önce veya imalat sırasında dokuma yoluyla teşkil edilen halı tabanıdır.

Örülmüş Taban: Örülmüş taban, halı imalatından önce veya imalat sırasında örme yoluyla teşkil edilen halı tabanıdır.

Dokunmamış Taban: Dokunmamış taban, dokuma veya örme teknikleri dışında bir metodla yer döşemeleri için imal edilen halı tabanıdır.

Tekstil Olmayan Taban: Tekstil olmayan taban, genellikle lastik veya plastik gibi tekstil olmayan malzemeden oluşan halı tabanıdır.

Haşıllanmış Taban: Haşıllanmış taban, belirli bir ölçüde sertlik (rijidite) ve daha iyi taft bağlantısı sağlamak amacıyla, hafif bir haşıllama işlemine tabi tutularak imal edilen halı tabanıdır.

Kaplanmış Taban: Kaplanmış taban, polimer bir madde ile kaplanmış olan halı tabanıdır.

İkinci Taban Kumaşı: İkinci taban kumaşı, bir tekstil yer döşemesinde halı sırtı içindeki, sabitleştirmeyi sağlayan ek tabakayı meydana getiren, genellikle nihai tabaka veya kaplama katı olan kumaştır.

Kombine Taban, Bağlanmış Döşeme Altlığı: Kombine taban, bağlanmış döşeme altlığı, çeşitli işlemlerden biriyle tekstil yer döşemesine bağlanan, önceden şekil verilmiş tabandır.

Sünger Taban: Sünger taban, mekanik veya kimyasal yollarla süngerleştirilmiş polimer maddelerin, tekstil yer döşemesinin altına tatbiki suretiyle oluşturulan tabandır.

Kabartma Taban (Embossed Backing): Kabartma taban, tekstil yer döşemesinin alt kısmına baskı yolu ile muntazam kabartma bir şekil verilerek sünger veya diğer polimerik gerecin uygulanması ile elde edilen tabandır.

Taban Kaplanması: Taban kaplanması, tekstil yer döşemesi sırtına ve hav (ilmeği) köküne nüfuz edecek, fakat kullanım yüzeyine geçmeyecek şekilde halı tabanının bağlayıcı bir madde ile kaplanması işlemidir.

Emprenye: Emprenye, tekstil yer döşemesinin bağlayıcı madde ve/veya apre maddesi içine daldırılarak malzemeye tamamen emdirilmesi işlemidir (11).

2.2.5. Tekstil yer döşemelerinin desenleri ve renklendirilmesi ile ilgili terimler

Tekstil yer döşemeleri düz renkli veya desenli (renkli) olabilir ve bu özelliğine göre aşağıda gösterilen şekilde sınıflandırılabilir.

Düz Renkli: Düz renkli, uniform yapıda ve görünümde, kullanım yüzeyi tek renk lif veya ipliklerden meydana gelen tekstil yer döşemesidir.

Renk Tonu Değişken (Tonal Effect): Renk tonu değişken, kullanım yüzeyi değişik renkli liflerden veya ipliklerden meydana gelen ancak belirli bir desen ayırımı göstermeyen tekstil yer döşemeleridir. Örnekler; Heathermix, benekli (mottled), bölüm bölüm boyalı (space dyed), berber tipleridir.

Desenli: Desenli, kullanım yüzeyinde belirli alanlarla sınırlı iki veya daha fazla renkte lif veya ipliklerden veya önceden tayin edilen bir düzenlemeye göre tek renkli lif veya ipliklerin farklı yapıda ve/veya doku görünümündeki bölümlerinden meydana getirilen tekstil yer döşemeleridir (11).

2.2.6. Tekstil yer döşemelerinin döşenmesi ve kullanılmasıyla ilgili terimler

Duvar dan Duvara Tekstil Yer Döşemesi: Duvar dan duvara tekstil yer döşemesi, döşendiği zemini tamamen kaplayan tekstil yer döşemesidir.

Yolluk: Yolluk, koridor ve merdiven zeminlerini boylu boyunca ve genişliklerini de kısmen örtmede kulandan tekstil yer döşemesidir.

Küçük Boy Halı: Küçük boy halı, belirli ve küçük ebattaki tekstil yer döşemesidir.

Karo Halı (Carpet Tile): Karo halı modüler bir şekilde kullanım amacıyla önceden tayin edilen bir biçimde imal edilen tekstil yer döşemesidir.

Birleştirme (Seaming): İki veya daha fazla sayıdaki tekstil yer döşemesinin imalat yönünde yan yana birleştirilmesidir.

Çapraz Birleştirme (Cross Joining Or Seaming): Çapraz birleştirme iki veya daha fazla sayıdaki tekstil yer döşemesinin imalat yönüne dik istikamette birleştirilmesidir.

Kenar İşlemi: Kenar işlemi, kullanım esnasında iplik atmasını önlemek gayesi ile tekstil yer döşemesine yapılan işlemdir.

Döşeme Altlığı: Döşeme altlığı, zemin ile tekstil yer döşemesi arasına konulan, tekstil veya diğer malzemeden mamul, esnek düzgün yapıdaki tabakadır.

Taban Kaplaması: Taban kaplaması, değişik gayeler için halı veya "döşeme altlığı"nın alt yüzünde kullanılan ince ve esnek tabakadır.

Germe Metodu İle Döşeme: Germe metodu ile döşeme, tekstil yer döşemesinin çevresi boyunca gerilerek zemine muhtelif şekillerde gergin olarak tespit edilmesidir.

Tamamen Yapıştırma İle Döşeme: Tamamen yapıştırma ile döşeme, tekstil yer döşemesinin tamamen yapıştırılarak zemine tespit edilmesidir.

Kısmen Yapıştırma İle Döşeme: Kısmen yapıştırma ile döşeme, tekstil yer döşemesinin kenarlarının ve/veya bazı bölgelerinin yapıştırılarak zemine tespit edilmesidir.

Serbest Döşeme: Serbest döşeme, tekstil yer döşemesinin zemine herhangi bir şekilde tespit edilmeden serilmesidir (11).

2.2.7. Tekstil yer döşemelerinin performans değeri ile ilgili terimler

Genel dayanıklılık

Genel Dayanıklılık: Genel dayanıklılık, tekstil yer döşemesinin kullanım esnasında özelliklerini koruma kabiliyetidir.

Yıpranma: Yıpranma, tekstil yer döşemesinin kullanım yüzeyindeki malzemenin, aşındırıcı veya diğer mekanik etkenlerle artan bir şekilde kayba uğramasıdır.

Lif Borası: Lif borası, tekstil yer döşemesinin imalatı esnasında meydana gelen, tespit edilmemiş ve ilk kullanım sırasında kullanım yüzeyinden çıkan, fırçalama veya vakum temizleme yolu ile kolayca giderilebilen kısa liflerdir.

Taft Kaybı: Taft kaybı, tekstil yer döşemesinin kullanım yüzeyinden ayrılarak kaybedilen tartların kütlesidir.

Sırta Kadar Aşınma: Sırta kadar aşınma, tekstil yer döşemesinin halı sırtı veya sırt kaplaması görünecek derecede aşınmaya uğramasıdır.

Kalınlık Kaybı: Kalınlık kaybı, tekstil yer döşemesinin esneme kabiliyetinin, liflerin veya döşeme altlığı veya taban kaplamasının esnekliğinde azalma olması ve/veya kullanım esnasında materyal kaybı sebebiyle kalınlığının azalmasıdır.

Yapısal Değişme, Yüzey Görünümünde Değişme: Yapısal değişme, yüzey görünümünde değişme, tekstil yer döşemesinin kullanım yüzeyindeilmek halkalarının ve taftların ve/veya liflerin şekillerinin görünümlerindeki değişikliktir.

Tafta Verilen Şeklin Kaybolması: Tafta verilen sekin kaybolması, tekstil yer döşemesinin kullanım yüzeyindeki hav ipliklerinin şişirilmesi, açılması, bükümünün giderilmesi ve/veya liflerin bükümlerinin kaybolmasıdır. Bu durum havın belirgin görünümünde değişikliğe sebep olabilir.

Ezilme veya Basılma: Ezilme veya basılma, bir tekstil yer döşemesinin statik veya dinamik yük altında kalınlığını kaybetmesidir.

Keçeleşme, Topaklanma: Keçeleşme, topaklanma; tekstil yer döşemesi havının belirgin şeklinin, hav liflerinin girift hale gelmesi ve basılması sebebiyle kaybolmasıdır.

Tüylene, İpliklenme (Fıskırık): Tüylene, İpliklenme; tekstil yer döşemesi kullanım yüzeyinin normal seviyesinin üzerine çıkan ve fırçalama veya vakumla temizlenemeyen lif ve ipliklerdir.

Yüzeyde İplik veya Lif Ağı (Cobwebbing): Yüzeyde iplik veya lif ağı, azami ölçüde tüylene ve İpliklenme sonucu kullanım yüzeyinde meydana gelen griftleşmiş lif örtüşüdür.

Boncuklanma (Pilling): Boncuklanma, diğer kaynaklardan gelen lifleride ihtiva edebilen, tüylene ve ipliklenmenin azami ölçüde meydana gelerek kullanım yüzeyinde ve ona bağlı olarak meydana getirdiği grift haldeki küçük elyaf kümeleridir.

Fıskırma (Sprouting): Fıskırma, tekstil yer döşemesinin imalatı esnasında istenilmeden hav tabakası içerisine sıkışan uzun boydaki taft kollarının kullanım esnasında serbest hale gelerek kullanım yüzü görüntüsünü değiştirmesidir.

Rengin Farklı Görünümü (Shading): Rengin farklı görünümü, tekstil yer döşemesi-kullanım yüzeyindeki lif, ilmek halkası ve tartların şekillerinin mevzii olarak değişikliğe uğraması ile görünümünde değişiklik meydana gelmesidir. Bu, renk tonundaki hakiki bir değişiklik olmayıp ışığın farklı şekilde yansması ile aşağıda sayılan şekillerde ortaya çıkan değişimdir.

Geçici Renk Farkı: Geçici renk farkı, tekstil yer döşemesinin normal kullanımı esnasında meydana gelen ve ilk şekline döndürülebilen, havın mevzii olarak şekil değiştirmesidir. Kesik ilmek halkalı tekstil yer döşemelerinde normal bir özellik olarak da değerlendirilir.

Ayak İzi Bandı (Tracking): Ayak izi bandı, tekstil yer döşemesinin kenarından orta kısmına doğru aynı bölgede devamlı yürünmesi sebebiyle hav görünümünde geçen zamanla artan ve kalıcı olabilen mevzii değişikliğin meydana gelmesidir.

Tarazlanma: Tarazlanma, tekstil yer döşemesi havının mevzii olarak ve bu kısmın kenarlarında düzeltilmesi mümkün olmayan şekilde, normal yatış istikametinde ve buna zıt istikamette yatışı ve birbiri ile karışması ve sıkışması (keçeleşmesi) ile meydana gelen şekil değişikliğidir (11).

Rengin Değişmesi

Beyazlaşma, Beyazlaşmış Görünüm: Beyazlaşma, beyazlaşmış görünüm, tekstil yer döşemesinin kullanılması esnasında zamanla ortaya çıkan havın şekli veya azalması ile bağlantılı olmayan renkteki açılmadır. Liflerin dekompoze olması, fibrillerine ayrılması şeklindeki oluşum ve sırt kaplaması olarak kullanılan materyallerin veya emprenye edilen kaplama polimerlerinin liflere nüfuzu (migrasyonu) sebebiyle ortaya çıkabilir.

Solma (Fading): Solma, ışık, gaz dumanları vb. dış tesirlerin tekstil yer döşemesinin boyar maddelerini veya pigmentlerini etkilemesi ile renk koyuluğunda veya tonunda zamanla artan ve geriye dönülmez bir şekilde, mevzii olarak veya malzemenin bütününde meydana gelen değişimdir.

Parlama (glossing): Parlama, tekstil yer döşemesinin kullanım yüzeyinde, ışığın yansıma oranında (reflectance) kullanma süresi ile artan ve geriye döndürülmesi mümkün olmayan değişimdir. Bu olayın sebebi, mekanik tesirlerden dolayı lif kesitinin şekil değişikliğine uğramasıdır.

Renk Akması: Renk akması, tekstil yer döşemesinin bir bölümünden diğerine sıvıların etkisi altında boyar maddenin transferidir.

Sürtünme ile Boyama (crocking): Sürtünme ile boyama, tekstil yer döşemesinden kuru veya yaş haldeki diğer bir malzemeye sürtünme yolu ile boyar maddenin transferidir.

Lekeleme: Lekeleme, tekstil yer döşemesine istenilmediği halde, dışarıdan renklendirici bir maddenin transferidir.

Desen Görünümü Değişikliği: Desen görünümü değişikliği, desenli tekstil yer döşemesinin renkli desen görünümünün mekanik tesirler sebebiyle değişikliğe uğramasıdır. Bu durum desenin kenar çizgilerinin netliğinin kaybolması ile de ortaya çıkabilir (11).

Diğer Etkiler

Kat ayrılması (Delamination): Kat ayrılması, tekstil yer döşemesi ikinci tabanından, kullanım yüzeyi veya halı sırtı ve/veya birinci tabanın ayrılmasıdır.

İplik Atması: İplik atması, tekstil yer döşemesinin kesilmiş kenarından hav veya sırt materyali kaybına uğramasıdır.

İlmek Halkası Atlaması (Laddering): İlmek halkası atlaması, tekstil yer döşemesinin kullanım yüzeyinde imalat yönündeki bir ilmek sırasında birbirini takip eden ilmek halkalarının eksikliğidir.

Kat yeri: Kat yeri, tekstil yer döşemesinin, döşenmesinden önce meydana gelmiş olan kat yeri, kırışıklar veya kenar kıvrılmalarıdır.

Buruşma/Eğrilme: Buruşma/eğrilme, tekstil yer döşemesinin döşenmesinden sonra katlanma, kırışık veya kenar kıvrılmalarının meydana gelmesidir. Buruşma/eğrilme, boyutların zamanla değişiklik göstermesinden veya döşeme işleminin iyi yapılmamasından veya döşeme altı zeminin düzgün olmamasından dolayı meydana gelebilir (11).

Diğer özellikler

Alevlenebilirlik (Yanma Özelliği): Alevlenebilirlik (yanma özelliği), tekstil yer döşemesinin tayin edilmiş deney şartlarında, bir alevle yanabilme özelliğidir.

Elektrostatik Yüklenme Özelliği: Elektrostatik yüklenme özelliği, bir tekstil yer döşemesinin kendisi ve üzerinde hareket eden şahıs veya eşya üzerinde meydana getirdiği elektrostatik birikimdir.

Alanın Isı Geçirgenliği: Alanın ısı geçirgenliği, denge durumunda (steady state) iki yüz arasındaki sıcaklık farkının birim alandan geçen ısı akış miktarına bölünmesi ile elde edilir. Bu özellik genellikle döşeme altı ısıtma sistemlerinin tasarımında veya ısı geçirgenlik özelliğinin değerlendirilmesinde kullanılır.

Ses Geçirmezlik, Ses Yutma Özelliği: Ses geçirmezlik, ses yutma özelliği, tekstil yer döşemesinin darbe seslerini ve bunların geçişini azaltma ve çevre gürültüsünü yutma kabiliyetidir.

Kirlenme: Kirlenme, dışardan gelen maddelerin birikmesi sonucunda tekstil yer döşemesinin renginin değişmesidir.

Lekelenmeye Karşı Dayanım: Lekelenmeye karşı dayanım, tekstil yer döşemesi kullanım yüzeyinin boyar maddelerin emilmesine karşı gösterdiği dayanımdır.

Temizlenebilme, Kirden Arınma Kabiliyeti: Temizlenebilirlik, kirden arınma kabiliyeti, tekstil yer döşemesinin uygun işlemler tatbik edildikten sonra, lifleri, rengi ve halı sırtı herhangi bir şekilde zarar görmeden üzerindeki kirden veya lekelerden arınma kabiliyetidir.

Boyut Değişmezliği (Stabilitesi): Boyut değişmezliği, tekstil yer döşemesinin; mekanik bir tesire maruz bırakılması, çevre rutubetinde ve/veya sıcaklıkta değişiklik olması, su içerisinde bırakılması ve bunu takip eden kurutmaya maruz bırakılmasından sonra boyutlarını muhafaza etme özelliğidir. Tolerans her durum için ayrıca belirtilebilir.

Renk Haslığı: Renk haslığı, tekstil yer döşemesinin; ışık, su temizleme reaktifleri gibi muhtelif etkenlere karşı rengini muhafaza etme özelliğidir.

Esneklik (Resilience): Esneklik, tekstil yer döşemesinin statik veya dinamik olarak sıkıştırılmasından sonra orijinal kalınlığına geri dönme kabiliyetidir.

Yürüme Kolaylığı: Yürüme kolaylığı, bir tekstil yer döşemesi üzerinde yürüyen bir insan tarafından hissedilen, yer döşemesinin, üzerinde yürünürken meydana gelen kinetik enerjiyi azaltma (damping) özelliğidir (11).

2.3. Duvardan Duvara Halıların Sınıflandırılması

Havlı halılar, farklı kullanım çevrelerine uygunluklarına bağlı olarak sınıflandırılırlar. Halıların kullanma sıklığına göre uygunluğunu göstermek için aşınma ve görünüşteki değişme gibi iki sınıf özelliği kullanılır (12).

TS EN 1307'ye göre duvardan duvara halı ve karo halıların dayanıklılık ve görünüş bozulmasına göre kullanma sınıfları şu şekildedir (12):

2.3.1. Halı sınıfları

Halılar, Çizelge 2.1'e göre L, M ve N şeklinde üç sınıfa ayrılır.

Çizelge 2.1. Halıların sınıfları (12)

Halı kalınlığı, mm [(ISO 1766)'e göre]	Halı sırtı üzerindeki havın birim alanı başına kütlesi, g/m ² , ISO 8543			
	<500	≥500 ve <600	≥600 ve <900	≥900
<5	N			L
≥5 ve <6	N	M		L
≥6	N	M	L	

2.3.2. Kullanma seviyesi

Halıların farklı kullanım seviyeleri Çizelge 2.2'de verilmiştir.

Çizelge 2.2. Halıların kullanma seviyeleri (12)

Kullanım sınıf seviyesi	Kullanım sıklığı	Kullanım örnekleri	
		Ev tipi	İş yeri tipi
1	Hafif kullanım	Hafif ev tipi	---
2	Genel kullanım	Orta ev tipi	---
3	Ağır kullanım	Ağır ev tipi	Genel tip
4	Aşırı ağır kullanım	---	Ağır tip

2.4. Duvardan Duvara Halıların Kullanıldığı Yerler

Duvardan duvara halı veya parçalı kullanılan bu halılar, genelde polyamid elyaftan, polyester ve polyakrilik ipliklerden üretilir. Halı sektöründe, duvardan duvara halı üretiminde kullanılan teknoloji, her geçen gün daha da ilerlemektedir. Rutubetten etkilenmeyen, bakteri üretmeyen, koku yapmayan, alev almayan, ses ve ısı izolasyonu sağlayan halı çeşitleri, ithal ya da yerli olarak piyasada mevcuttur (13).

Duvardan duvara halılar konut dışında da sinema, tiyatro salonları, konferans, konser, kongre salonları, ticaret merkezleri, fabrikaların yönetim ofisleri, havaalanları, fuarcılık sektörü, ofis mekanları, oteller ve yönetim ofisleri, banka yönetim binaları ve şubeleri, devlet daireleri gibi pek çok yerde kullanılmaktadır (13).

Aşağıda bukile ve kesik havlı halıların nerelerde kullanıldığına ilişkin bilgiler sunulmuştur (13).

- *Bukle Halılar:* Bukle halılar, kendi içlerinde çeşitlere ayrılırlar.
- *Düz bukile halılar:* Genelde insan trafiğinin yoğun olduğu büro, mağaza, otel ve motel gibi mekanlarda, yüksek dayanıklılığı olduğu için tercih edilirler.
- *Desenli bukileler:* Konferans salonları, otel ve motel gibi, halıda yüksek dayanıklılık aranan mekanlarda kullanılabilir. Kısa havlı oldukları için temizliği de oldukça kolaydır.
- *Baskılı bukileler:* Bu tip halılar daha ziyade çocuk odaları ile kreş ve anaokullarında kullanılır. Kısa havlı halılar genellikle iş yerlerinde tercih edilirken, uzun havlı halılar daha ziyade yaşanan mekanlarda tercih edilmektedir.
- *Kesik Havlı Halılar:* Kesik havlı halılar, üretici firmalar tarafından, hem konutlar hem de işyerleri için düşünülmüştür.

2.5. Duvardan Duvara Halı Ambalajında Kullanılan Bazı Simgeler

Hammaddeler ve üretim şekilleri bu halıların kullanım özelliklerini belirlerler. TSE damgası veya hangi ülke standardına göre üretilmiş ise standart numarası halı seçimi yaparken kullanıcıya bazı ipuçları verir. Halıların altında yer alan ve sayıları beşe kadar çıkabilen simgeler (semboller), halının hangi kullanımlara uygun olduğuna ilişkin bilgi sağlar (Şekil 2.1.) (14).

											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1- Masa ve sandalye simgesi	Halının çalışma mekanlarına uygun olduğunu gösterir										
2- Merdiven simgesi	Halının merdivenler serildiğinde deforme olmayacağını anlatır										
3- Mobilya tekerleği simgesi	Halının büro sandalyelerine dayanıklı olduğunu gösterir										
4- Şimşek simgesi	Halının antistatik özelliğe sahip olduğunu belirtir. Böyle halılarda elektrostatik yük birikmez										
5- Alev işareti	Halının alev almazlık testi yapıldığını, yanmaya karşı dayanıklı olduğunu gösterir.										
6- Yerden ısıtma simgesi	Halının yerden ısıtma borularının geçtiği zeminler döşenebileceğini söyler										
7- Güneş simgesi	Halının güneş ışığının soldurucu etkisine karşı dayanıklı olduğunu gösterir										
8- Su musluğu simgesi	Halının nemli mekanlar için uygun olduğunu ve ayrıca banyoya da döşenebileceğini anlatır										
9- Bilgisayar simgesi	Halının bilgisayar kullanılan çalışma mekanlarında kullanılmaya uygun olduğunu anlatır										
10- Eko simgesi	Halının eko yapma ihtimali olan geniş mekanlar için uygunluğunu belirtir										
11- Halı zararlı madde testi yapılmıştır işareti	Üzerinde zararlı madde, emisyon ve koku oluşturma özelliği testleri yapılmış olan kalitelere verilmektedir										
12- Standart simgesi	Halının hangi standarda göre üretildiğini gösterir										

Şekil 2.1. Halıların ambalajında kullanılan bazı simgeler (14).

2.6. Duvardan Duvara Halı Üretiminde Kullanılan Elyaf lar

Geleneksel olarak halı ipliği yün elyaftan yapılır. Ancak gerek üretim güçlüğü gerekse ekonomik boyutu dolayısıyla yün elyafı yerini yavaş yavaş sentetik elyafa ve özellikle de akrilik, poliamid ve polipropilene bırakmaktadır. Bu üç sentetik elyaftan en kolay işlenebilen ve ekonomik olarak en cazip olan polipropilendir ve halı ipliğinde kullanımı hızla artmaktadır (2).

İnsan yapısı elyaf olarak da isimlendirilen suni ve sentetik elyaf ve ipliğin üretimi 20. yüzyıl başlarında selüloz üzerindeki çalışmalarla başlamış ve devamlı gelişme göstererek tekstil endüstrisinde ve diğer sanayi dallarında tabii elyaf kadar ve hatta daha fazla önem kazanmıştır (7).

Sentetik ve sun'i elyaf iplikler tüketim yerlerine göre iki ana gruba ayrılabilirler (7):

- Tekstil sanayinde kullanılanlar
- Sınai amaçlarla kullanılanlar

Halı elyaflarını birbirlerinden ayıran ve her birini özel kılan, sıcak bir atmosfer yaratması, temizlenebilirliği, alev almazlık veya fiyatı gibi bir takım özellikleri bulunur. Halılar, seçilen elyafa ve bu elyafın halıda ne kadar kullanılmış olduğuna bağlı olarak hem daha uzun süreli performans gösterir hem de görünümünü daha uzun süre korur (15).

Hangi elyafın hangi halı için uygun olduğunu seçerken dikkat edilmesi gereken bir takım bilgiler vardır. Örneğin her elyafın farklı derecede özellikleri bulunur. Derece derken kastedilen şey elyafın yoğunluğu ve büküm ölçüsüdür. Genel olarak, elyaf yoğun ise bu her inçte çok daha fazlailmek olduğu anlamına gelir ve eğer büküm ölçüsü sıkı ise halı daha kaliteli ve daha uzun ömürlü olacaktır. Bunun yanında halının kullanılacağı mekan çok önemlidir (16).

Elyaf lar kendi içlerinde ikiye ayrılırlar: doğal elyaf lar, yapay elyaf lar. Elyaf çeşitleri Çizelge 2.3’te görülmektedir.

Çizelge 2.3. Halı elyaf ı çeşitleri (16)

Doğal Elyaf lar	Yapay Elyaf lar
Yün	Polyamid (Naylon)
İpek	Polyester
Hindistan cevizi	Polipropilen
Hint Keneviri	Akrilik

Doğal Elyaf lar:

Yün: Yün muhtemelen en eski halı elyaf ıdır. Konforlu bir his uyandırdıkları gibi mükemmel bir kullanım kapasitesi bulunur. Ancak yün, kir ve lekeler göz önüne alındığında pek kullanışlı değildir. Ayrıca yün elyaf tan yapılan halıların çoğunluğunun pahalı olması gibi bir durum da söz konusudur. Tüm bunlar yün elyaf kullanımının gün geçtikçe azalmasının nedenlerindendir. Yün ayrıca görünümü en iyi seviyede tutabilmesi ile de bilinir. Bu da demektir ki yün, diğer elyaf lara kıyasla, uzun bir süre boyunca orjinal görünümünü koruyacaktır. Yün doğal olarak anti-statik özelliğe sahiptir. Birçok avantajı ile yün en uzun ömürlü elyaf olarak bilinir. Ancak tüm bu avantajlar yünü diğer elyaf lardan çok daha pahalı olmasına neden olur.

İpek: İyi kalite el dokuma halıları dışında kullanımı pek fazla değildir.

Hindistancevizi Lifi: Genellikle arka kaplama malzemesi olarak kullanılan hindistancevizi lifi bazen de düz dokuma kilimlerin yüzeyinde kullanılır.

Hint Keneviri: Hindistancevizi kabuğu oldukça sert ve esnek elyaf tan oluşur. Bu kabuklar kırılıp, yıkanıp ve kurutulmadan önce aylarca toplanır ve ıslatılır. Soluk sarı elyaf lar daha sonra düz dokuma halıları ve kilimlerde kullanılmak üzere iplik haline getirilir (16).

Yapay Elyaf lar:

Polyamid (Naylon): En çok kullanılan ve en çok bilinen halı elyafı polyamid (naylon) dur. Polyamid (naylon) elyaf lar oldukça uzun ömürlü ve aşınmaya dayanıklıdır. Sert yapısı ve lekeye karşı dirençli olması nedeniyle kirlenmeye karşı eğilimi çok azdır. Bu nedenle yoğun trafik olan bölgeler için çok uygun bir seçim olacaktır.

Ancak, yün ile kıyaslandığında alev alma riski daha fazladır. Naylon elyaf, aşınmaya karşı direncini daha da arttırmak için sıklıkla yün ile karıştırılır.

Naylon olarak da bilinen Polyamid tamamen insan yapımı olan bir elyaf çeşididir. İlk defa 1938 yılında üretilmiş olup zemin kaplama malzemelerinde sıklıkla kullanılır. Yün ile harmanlanarak kullanılır. %80 naylon %20 yün en en iyi karışımdır. Polyamidin yünle karşılaştırıldığında sağladığı avantaj boyanabilir oluşudur. Polyamid halılar yün halılara nazaran çok daha canlı renkler sunduğu gibi boyanabilirliği sayesinde üretimde maliyetlerin azalmasına neden olur. Ancak polyamid aslında bir avantaj gibi görülen boyanma özelliği lekelenmeye karşı direncini azaltmaktadır. İnsan yapımı elyaf lar arasında polyamid görünümünü en iyi şekilde koruyan olması nedeniyle çoğunlukla ticari kurulumlarda tercih edilir. Polyamid yapısındaki 1700 karbon atomu, nitrojen, hidrojen ve oksijen ile güçlü ve aşınma dirençlidir. Güneş ışığına ve küflenmeye karşı da mükemmel direnç gösterir. Polyamid polimer elyaf lar arasında en iyi rutubeti emme oranına sahiptir.

Düz mikro yüzeyi sayesinde naylon birçok kire direnç gösterdiği gibi temizlenmesi de oldukça kolaydır. Ancak, boya malzemelerine olan yakınlığı nedeniyle de boyanmaya oldukça açıktır. Polyamid uzun ömürlülüğü ve rutubete olan direnci ile trafik yoğunluğuna sahip bölgelerde kullanılabilir.

Polyester: Polyester yaygın olarak kullanılan bir diğer elyaf çeşididir. Son 5 yıl içerisinde gelişmiş ve polyester halılar çok daha iyi üretilmektedir. Polyester halılar lekelerle karşı olağanüstü bir direnç gösterirler. Çoğunlukla leke garantisinin naylon

halılara oranla çok daha uzun olduğu söylenmektedir. Polyester etilen gazlardan oluşmuştur. Polyester de naylon gibi aynı şekilde üretilir ancak aşınma direnci sıralamasından naylondan aşağıda yer alır. Polyester fazla esnek olamayan bir elyafıdır. Güneş ışığına karşı mükemmel bir direnç gösterir ve ayrıca ıslandığı zaman da sertliği bozulmaz. Polyesterin rutubeti emme oranı diğer elyaf çeşitlerine oranla çok daha düşüktür. Polyester, polipropilen gibi, boyanması oldukça zor bir elyafıdır ve yine tıpkı polipropilende olduğu gibi naylonun aksine yağı hemen çeker. Polyesterin oldukça iyi ısı direnci bulunur. Polyester çarpıcı renkleriyle bilinen bir elyaf çeşididir ve ayrıca solmaya karşı doğal bir direnci bulunur. Temizlemesi kolaydır ve su bazlı boyalara karşı da dayanıklıdır.

Polipropilen: Polipropilen, diğer adıyla olefin, bir başka elyaf çeşitidir. Bu elyaf daha çok ticari halılarda ve berber halılarında kullanılır. Lekelenme göz önüne alındığında polipropilen en iyilerden biridir. Polipropilen çözelti boyalı bir elyafıdır ve bu da rengin doğrudan elyafın içine gittiği anlamına gelir. Birçok durumda polipropilen halılar beyazlatıcı gibi kuvvetli kimyasallara direnç gösterebilir. Diğer üç elyafa kıyasla çok daha ucuz olan Polipropilen boyanmaya karşı dirençli olması nedeniyle de diğer halılara nazaran çok daha mat renklere sahiptir. Ayrıca orjinal görüntüsünü koruma süresi açısından da diğerlerine göre daha yetersizdir. Doğal olarak anti - statik olması ise polipropilenin bir avantajıdır. Isıya dayanıklılığı az olan bu elyafın düşük ısılarda biçimi bozulabilmektedir. Yüksek ısılarda ise çekmektedir. Sudan etkilenmeyen Polipropilen alkali ve asitlere, beyazlatıcı ve incelticilere karşı ılımlıdır. Ancak, kimyasallara uzun süre maruz kalması durumunda elyafın kalitesi bozulabilir. Polipropilen birçok eritkene karşı dirençlidir. Güneş ışığına karşı ise dayanıksızdır. Kolay temizlenebilir olması, rutubet ve küfe direnci polipropilenin iç ve dış mekanlarda yaygın olarak kullanılma nedenlerindendir. Yapay spor saha çimi olarak da kullanılır.

Akrilik: Naylon kadar aşınmaya karşı dirençli olmayan akrilik yün kadar da ateşe dirençli değildir. Bu elyaf iyi hacimli ve esnektir. Akrilik elyaflar metandan üretilirler. Yün yerini tutacak sentetik bir ürün olan akrilik orta sertliktedir. Aşınma ve güneş ışığı direnci oldukça iyidir. Ancak akriliğin çok az esnekliği vardır.

Polipropilen ve polyestere kıyasla su seven bir yapısı vardır. Isıya ve mineral asitlere dirençli olduğu kadar soğuk alkali çözeltilere karşı da dayanıklıdır. Sıcak alkali çözeltileri elyafın rengini soldururken beyazlatıcılar ve incelticiler çok az etkisi olur. Akrilik yapısı ile yün görünümü ve hissi verebilen bir elyaf çeşididir. Akriliğin tek zayıf noktası yoğun trafik olan alanlarda pek fazla dayanamamasıdır. Bu nedenle her mekanda kullanılamazlar.

Karışımlar: Yukarıda belirtilen 4 elyaf çeşidi değişik oranlarda birbirleriyle karıştırılarak en iyi kalitede yeni halı üretimlerinde kullanılabilirler. Yün ve naylon beraber kullanıldığında çok daha güzel bir görünüm elde ettikleri gibi yünün konforu ile naylonun uzun ömürlülüğü birleştirilmiş olur. Akrilik ve Polipropilen ya da polyamid ve polipropilen de oldukça yaygın kombinasyonlardır. Ancak, bu bileşimlerin ortak özelliği lekelenmeye dirençsiz oluşlarıdır (16).

2.7. Duvardan Duvara Halıların Tercih Edilme Sebepleri

2.7.1. Konfor ve yalıtım

Halı milyonlarca elyaf ve bu elyaflar arasındaki ısıyı tutmaya ve aşırı sıcaklığı ve soğuğu yalıtıma yarayan bölümler sayesinde ısı ve yalıtım sağlar. Zemin üzerindeki ayak ve bacağın konforu için daha sabit bir derece sağlayarak üstünde oturmayı veya çalışmayı daha sıcak hale getirir. Soğuk iklim veya mevsimlerde sıcak havayı daha uzun süre muhafaza eder ki bu, enerji odaklı dünyamızda önemli bir fayda demektir. Ayrıca, sıcak iklimlerde yoğun ısıya karşı da yalıtım sağlar.

Yalıtım değeri önemli olduğunda, halının veya bir halı altlığının etiketinde “R-değeri” ibaresi olabilir. CRI, halının “R” değerine yaklaşmak için 2,6 etkisiyle ölçülen toplam halı kalınlığını çoğaltmayı önermektedir. “R” değerleri, tüm gereç düzenlemeleri için katkılıdır. Örneğin, “R” değeri 1,3 olan bir halı ile başlıca bir polyurethane minder düzenlemesi, toplamda 2,9’luk bir R-değerine yol açar (17).

2.7.2. Estetiklik

Halı, bir dekorasyon elemanı olduğu, yaşadığımız mekanların büyük bir bölümünü kapladığı için renk ve yumuşaklık bakımından önemli bir elemandır. Yumuşaklık ve canlılık bakımından kolaylık sağlar veya canlı renklere sahip ve daha yoğun dokulu bir görüntü sağlar. Bunun amacı, dekoratif bir görünüş yaratmaktır.

Halı, bir çevreyi kişiselleştirmenin en kolay yoludur. Rengi, “arka planda” tarafsız bir eleman veya canlı bir odak noktası olabilir (17)

2.7.3. Kaymaya ve düşmeye karşı güvenlik

Halı, en güvenli zemin döşemesidir. Sert zeminler (özellikle ıslak olduklarında) kaygan ve tehlikeli olabilirler. Halı, kaza ihtimalini ve bu nedenle oluşacak yaralanmaları azaltır.

Güvenlik, yetişkinler için başlıca kaygıdır. Düşüp kaymayı engellemek açısından halı yüzeyler sert ve düz zeminlere nazaran daha iyidir. Protez, koltuk değneği veya yürüteç kullanan insanlar için önemli bir sorun olan denge kurmak fazladan sert bir altlıkla birleştirilmiş, düşük havlı bir halı sayesinde kolaylaşabilir.

Halı ayrıca yansıyan parlamayı azaltır veya yok eder, sert zeminde yürümek veya ayakta durmaya bağlı olarak meydana gelen bacak yorgunluğunu azaltabilir (18).

2.7.4. Ses azaltma özelliği

Halı ve sert zemin döşemeleri arasında yapılan akustik testler, halının 10 kat daha fazla atmosferik gürültüleri emdiğini (absorbe ettiğini) ortaya koymuştur. Halı; ayak sesi, yankı ve uğultuları elimine eder. Sessiz, sakin, huzurlu ve daha verimli bir ortam yaratır.

Halı, etkili bir gürültü azaltma işlevi görür. Çünkü, evin içindeki ayak seslerini emer. Halıya eklenen altlıklar (köpük taban vb.) ile sonuçlar, daha etkili olur. Araştırmalar göstermiştir ki, uygun bir halı ve altlık düzenlemesi sesi mindersiz bir halıdan daha iyi azaltır. Halı minderi, rahatlığı (konforu) ve ergonomik özellikleri artırır, yalıtımı güçlendirir, halıyı yırtılmalar ve yıpranmalardan koruyarak ömrünü uzatır.

Oturma Halısı Döşeme Standardı (CRI 105), 7/16 inch kalınlıktan daha kalın olmayan, sert ve esnek bir halı minderi istemektedir. Daha ince halı stillerinde, örneğin Berber halılarında, daha ince (fazladan 3/8 kalınlığında) altlık kullanılır (18).

2.7.5. Bakım kolaylığı

Halının basit ama düzenli bakımı halının kötü kullanımdan zarar görmesini engeller ve güzelliğini korumasına yardımcı olur. Çok görünen yerleri birkaç günde bir ve az kullanılan yerleri haftada bir temizlemek yeterlidir. Bu iş için kapalı, verimli ve tozları yakalayan bir torbası olan iyi çalışan bir vakumlu temizleyici gerekmektedir. Bugün birçok halı lekeye karşı dayanıklı ve tüylenmeyi geciktirici özellikte üretilmektedir. Ama leke dayanıklılığı kesin olarak leke tutmazlık demek değildir. Döküntülerin yeri çabuk tespit edilmeli, onları mümkün olduğu kadar çabuk temizlenmelidir. Önlem alıcı olunmalı ve makyaj, böcek ilacı, tentürdiyot, hardal ve bitkisel bazlı diğer ürünlerin oluşturabileceği çıkması zor lekelerle sebep olmaktan kaçınılmalıdır (18).

2.7.6. İyileştiren renkler

Çalışmalar, renklerin insan psikolojisi üzerinde etkisi olduğunu göstermiştir. Buna göre; mavi, yeşil, turkuaz, lila, mercan ve şeftali renkleri genellikle sakinleştirici etkileri için tercih edilen renklerdir. Tansiyonu yükselten kırmızı gibi sıcak tonlardan ve kişi kendini zaten kötü hissediyorken bulantı ve sinir bozukluğuna yol açabilen tonlarından kaçınılmalı (18).

2.7.7. Ortopedik rahatlık

Yumuşak, esnek halı yüzeyi minder etkisi yapar. Vücut ağırlığını dengeli bir şekilde dağıttığı için sırt ve eklem ağrılarının önlenmesinde olumlu katkısı vardır (18).

2.8. Duvardan Duvara Halılarda Görsel Özellikler, Zemine Döşeme ve Bakım

2.8.1. Duvardan duvara halıların görsel özellikleri

Renk, desen ve doku; özellikle duvardan duvara halının geniş yüzeylerde ve hakim dekorasyon ögesi olarak kullanıldığı durumlarda önem kazanır (18).

Renk

Açık renkli bir halı, alanın geniş ve havadar görünmesini sağlar. Güçlü ve koyu renkler sıcak bir atmosfer yaratır. Renk sadece estetik açıdan değil halının kir gizleme seviyesini belirlemek bakımından da çok önemlidir. Düz ve açık renkler halıdaki kirlenmeyi daha kolay gösterirken, koyu renkler açık renkli kir ve tüyleri (uçuntu) gösterirler. Orta tondaki renkler kirlenmenin görünürlüğünü en etkin şekilde azaltırlar.

Halının deseni de kir gizleme hususunda önemli rol oynar. Kırçillı (mouline) ve büyük desenli (zemin boşluğu fazla olan) halılar kirlenmeyi belli eder. Düzenli (organik, geometrik) desenler daha fazla kir gösterme eğilimi ve riski taşıırken, düzensiz ve çok renkli desenler; kir ve lekelerin görünebilirliğini azaltırlar (18).

Desen

Desen iç mekanın görüş alanlarını böler. Büyük desenler mekanda dar alan hissi, küçük desenler geniş alan hissi sağlarlar.

Ortamin trafik seviyesi ve kirlenme yoğunluğuna en uygun renk ve desende halı seçimi, bakım ihtiyacı ve maliyetlerini önemli ölçüde azaltır.

En fazla kir gizleme performansı; düzensiz halde serpiştirilmiş renklerle ya da düzensiz desenlerle elde edilir. Yoğun trafiğe maruz kalacak mekanlarda; orta koyulukta, olabildiğince çok renkli ve düzensiz desenlere sahip halılar en dengeli performansı sağlar (18).

Doku

Halı yüzeyi; dokunma biçimi ve apre (halıya son şeklini verme, boyama, vb.) işlemlerine bağlı olarak, ışığı farklı şekillerde emer ya da yansıtır. Bu özellik halının görünümünü önemli ölçüde değiştirebilir. Duvarдан duvara halı sektöründe kullanılan doku ve dokuma türleri aşağıda sıralanmıştır (18).

Düz bukle – aynı hav yüksekliğinde (Level Loop)

Düzensiz bukle – çok düşük hav yükseklik farklılıklarına sahip (Textured Loop)

Çok seviyeli bukle – birden fazla hav yüksekliğine sahip (Multilevel Loop)

Bukle – Kesik hav düzenlemesi (Cut & Loop)

Çok seviyeli bukle – yüksek havlar yontulmuş (Tip Shear)

Kesik hav – aynı ya da farklı hav yüksekliğinde (Cut Pile)

2.8.2.Halı tasarımı ve planlama süreci

Halı tasarımı

Halı tasarımı bir renk, desen ve doku düzenlemesidir. Tasarımda en önemli unsur; halının kullanım yeri ve amacıdır. Bu nedenle, duvardan duvara halılar iki ana disipline ayrılır (18).

Ev kullanımına uygun halılar: Rahatlık hissi ön plandadır. Rengi, deseni, dokusu ev dekorasyonuna ve trafik yoğunluğuna uygundur. Neredeyse sınırsız denebilecek sayıda alt disiplinleri vardır (18).

Yoğun kullanıma uygun (kontrat) halılar: Dayanıklılık ön plandadır. Performans ve bakım ihtiyaçları yoğun kullanıma (high traffic) uygun biçimde tasarlanmıştır. Leke dayanımları en üst seviyelerdedir. Alev almazlık ve antistatik özellikler gibi bazı ekstra avantajları da vardır. Özellikle otel, tatil köyleri, bankalar, iş ve alışveriş merkezleri gibi mekanlar için tercih edilmelidir. Yoğun kullanıma uygun halıların (havaalanları vb. mekanlar için üretilen) daha üst sınıf türleri de vardır (18).

Planlama süreci

Halının performans ve bakım ihtiyaçları dikkatli bir şekilde analiz edilmelidir. Bu ihtiyaçlara verilen önem, döşemenin yapılacağı alanların doğasına bağlı olarak değişir. Tek alan içinde farklı özellik ve niteliklerde halı kullanımı da mümkündür. Trafik seviyesi, binanın değişik bölümleri arasında büyük farklılıklar gösterir ve buna bağlı olarak dayanıklı halı ihtiyacı değişir. Bir otelin döşenmesinde değişik ihtiyaçlar dikkate alınmalıdır. Söz konusu ihtiyaçlar; kullanım amacı ve kullanım yeri (dayanıklılık), kolay bakım ve zerafet dengesiyle karşılanabilir. Müşteri bölümleri, çalışma alanlarına oranla daha lüks olma eğilimi gösterir. Kabul yeri (resepsiyon alanı) için seçilen halı; her tür hava şartları altında kullanılmaya ve yoğun trafiğe uygun olarak seçilmelidir. Koridorlarda sürekli ve doğrusal hareket olduğuna dikkat edilmelidir. Yatak odalarındaki halılar lüks olmalı ama genel kullanım alanları için tercih edilecek halılara oranla daha az kullanılacakları unutulmamalıdır. Bar ve restoranlarda kir ve lekelerle karşı direnç özelliklerinin en üst seviyede olması gerekir (18).

Trafik seviyesi: Halı seçimi (planlama) sürecindeki ilk aşama, mevcut ve beklenen trafik yoğunluğunun analizidir. Mekan yeniden dekore ediliyorsa, eski halıdaki eskime ve yırtılma oranları çok iyi bir kılavuzdur. Genel anlamda üç tip trafik seviyesi söz konusudur (18).

- *Yoğun trafik:* Devamlı olarak yüksek seviyede, doğrusal ya da dairesel trafiğe maruz kalan, yürüme yoluyla gelen kir ve döküntü potansiyeli içeren alanları

tanımlar. Otel lobileri, restoranlar, satış mağazalarının giriş ve koridorları, okullar, havaalanları tipik yoğun trafik mekanlarıdır (18).

- *Orta trafik:* Genellikle aynı doğrultuda yürümeye maruz kalan ve kir-döküntü taşınmasına uygun mekanları tanımlar. Açık ofisler, bankalar, otel koridorları ve müzeler bu tip yoğunluk yaşanan mekanlardır (18).
- *Hafif trafik:* Ender olarak doğrusal trafiğe maruz kalan, düşük oranda ayakla taşınan kir ve döküntü riski içeren mekanlar içindir. Evler, özel bürolar, konferans salonları, otel yatak odaları, galeriler ve kütüphaneler bu türden alanlardır (18).

Statik koruma: Değişik gereçlerin sürtünmesiyle statik elektrik meydana gelir. Düşük nem oranına sahip doğal gaz ve klimalı binalar elektrostatik yüklemeyi artırma eğilimi gösterirler.

Bir halının elektrostatik yükleme oranı, insanın hissetme sınırı olan 2 kilovoltu geçmemelidir (DIN 54345-ayakaltı testi). Halıda statik elektrik oluşmasını önleyen birden fazla yöntem vardır. Bu yönde bir ihtiyacın karşılanması için dikkat edilmesi ve bilinmesi gereken en önemli konu; kalıcı ya da geçici elektrostatik koruma sağlayan uygulamaların varlığının bilinmesidir (18).

Kirlenme ve lekelenme

Kir ve lekelerle karşı özel koruma gerektiren alanların tespiti son derece kolaydır. Girişler, genel kullanıma açık salonlara giden yollar, yiyecek ve içecek servisi yapılan mekanlar kir ve lekelerle karşı daha fazla koruma gerektirir. Bu alanlar için, yüksek seviyede kir ve leke koruması içeren “Kontrat” halıları tercih edilmelidir. Bu tür halıların yararlarının olduğu ve daha kolay temizlenebildikleri unutulmamalıdır.

Kirlenme ve lekelenme birbirlerinden farklı etkilere sahiptir. Zamanla ve kullanıma bağlı olarak her tür tekstil ürünü kirlenir. Lekelenme lokal bir etkidir, lekeleyici maddenin

cinsine (özellğine) bağılı olarak sonuçları da farklılık gösterir. Uygun temizleyici malzeme ve yöntemler kullanıldığı takdirde bazı lekelerden kurtulmak mümkünken, bazı lekeler kalıcı olabilir.

Hiçbir tekstil ürünü ve halı tam anlamıyla leke tutmaz özellikte değildir. Doğru elyaf ve üretim metodunun seçimi, orta koyulukta renk, düzensiz desen tercihi ve günlük noktasal temizleme programları döküntülerin görünebilen etkilerini (kirlenme ve lekelenme) en aza indirmeye yardım eder (18).

Renk ve ılık haslığı: Sera etkisinin yüksek olduğı (yüksek oranda cam kullanılmış) binalarda kullanılan ve direk güneş ışığına maruz kalan halılarda renk deformasyonu görülebilir. Halı seçilirken bu ihtiyacın belirtilmesinde ve ılık haslığı değerlerinin incelenmesinde yarar vardır (18).

Alev almazlık: Ticari ve sosyal alanlara döşenen halıların ulusal alev almazlık standartlarına uygun olması gerekir. Bir halının alev almazlık seviyesi; kullanılan elyaf, dokuma türü, hav sıklığı, taban malzemesi, halı kaplanan zeminin türü ve döşeme sırasında kullanılan yapıştırıcılardan da etkilenir. Alev almazlık özelliğı; tutuşma, alevin yayılma hızı ve büyüklüğüyle ilgilidir. Alev almazlık ve yanmazlık kavramları birbirinden farklıdır ve yanmaz özellikte halı yoktur (18).

Halı seçimini yapacak kişinin, alev almazlığın değerlendirilmesinde kullanılan ve ölçülebilir faktörleri (alev yayılması, petrol katkısı, duman çıkarma, vb.) düzenleyen mevzuatı bilmesi ya da bunların sağlanması konusunda halı üreticisine danışması gerekir (18).

Tekerlekli sandalye ve arabalar: Düzenli ve yoğun olarak tekerlekli sandalye ya da diğer tekerlekli donanımların (servis arabaları, vb.) kullanımını gerektiren mekanlar için halı seçiminde önemli detaylar vardır. Seçilecek halının, tekerleğin dönmesini engellemeyecek yapıda olması, elyafın bu trafiğe uygun olarak belirlenmesi şarttır.

Sürekli ve aynı noktalarda tekerlekli sandalye ya da donanım kullanılıyorsa (sekreter masalarının altları, vb.); halı üzerine koyularak, tekerleklerin yıpratıcı etkisini önleyen elemanlar kullanmak yararlıdır (18).

Döşeme altı ısıtma: Normal bir kontrat halısının (0,10 m² K/W ile 0,17 m² K/W arasında) ısı direncine sahip olduğu dikkate alınmalı, bu konu planlama aşamasında ısıtma sistemi satıcısıyla görüşülmelidir (18).

Döşeme altı geçişleri: Halı altında kalacak kablolar (elektrik, telefon, bilgisayar, vb.) ulaşma ihtiyacı başlangıçta göz önünde bulundurulmalı, ihtiyaç duyulacak alanlarda bu amaç için geliştirilmiş ankastrelerin kullanılmasına dikkat edilmelidir (18).

2.8.3. Duvardan duvara halının döşenmesi

Halının nasıl ve kim tarafından döşendiği oldukça önemlidir. Bu, projenin tamamlanma süresini, uzun dönemli performansı, estetik ve ürün garantisi konularını direkt olarak etkiler. Halı ile ilgili birçok şikayetin aslında döşeme hatalarından kaynaklandığı unutulmamalıdır.

Halının döşenmesi ile ilgili bütün detayların burada sıralanması doğal olarak mümkün değildir. Aşağıda sürecin anlaşılmasına yönelik kısa bir özet verilmiştir.

- a) Döşemeyi yapacak olan şirketin, halının yayılması, dokuma yönünün tespiti gibi konulara yönelik bir zemin planı hazırlayabilmesi için mimari planın temini.
- b) Döşeme işinin bir proje olarak yönetilmesi.
- c) Gerçek mekan boyutlarının ön-tespiti ve yeni binalarda rutubet miktarının belirlenmesi.
- d) Zemin hazırlama maliyetlerinin tahmini.
- e) Mekan dışında halının nerede depolanacağı, nasıl taşınacağı ve mekanda nasıl açılacağı.
- f) Teslim alınan halıların iyi kalite ve döşenebilir olduğunun kontrolü.

g) Doğru döşeme metodunun, doğru yapıştırıcı ve doğru ek yeri yapıştırıcıları ile birlikte ve üretici talimatlarına uygun şekilde uygulanacağından emin olunması.

h) Halının döşenmesi dışındaki faaliyetler ile koordinasyon.

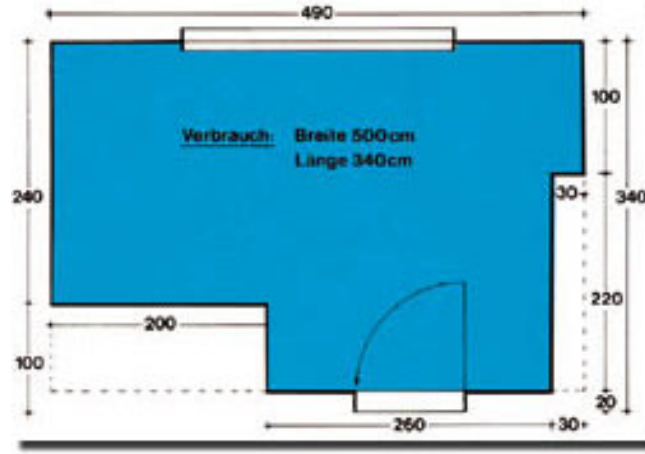
Duvardan duvara halının nasıl döşeneceğine ilişkin yöntem, kullanılacak alet ve takımlar aşağıda sunulmuştur (14).

Ölçü alma ve yerini hazırlama

Ölçme ve hesaplama yapmak için; şerit metre, çubuk metre, hesap makinesi, kurşunkalem, kareli veya milimetrik kağıt gereklidir. Halıyı kesmek için ise sağlam ve makas kullanılmalıdır.

Odanın uzunluğu ve genişliği bir taslağa yazılır (Şekil 2.2), pencere, radyatör ve kapı boşlukları işaretlenir. Duvar çıkıntılarına da (örneğin bacalara) dikkat edilir. Parça parça çalışmaktansa, duvardan duvara halıyı toplu halde satın alınır ve artan parçaları paspas olarak kullanılabilir; dikişlerden olabildiğince kaçınılmalıdır. Duvardan duvara halılar çeşitli şekillerde döşenebilir. En kolayı, yapışkan bantla döşemektir. Bunun için öncelikle, ne kadar banda ihtiyaç olduğu hesaplanmalıdır. Yalnızca kenarlar yapıştırmak istenirse, oda uzunluğunun 2, oda genişliğininse 3 katını alınmalıdır. Büyük odalarda boy ve en yönlerinde bir veya daha çok sayıda ek şerit yapıştırılması salık verilir.

Zemin kuru, sağlam, temiz, çatlaksız ve düzgün olmalıdır. Her şeyden önce parke, PVC kaplama ve plastik levhaları iyice temizlenmelidir ve bakım mumu artıkları uzaklaştırılmalıdır (14).

Şekil 2.2. Duvardan duvara halı örnek ölçü alma (14).

Halıyı hazırlama

Halıyı hazırlamak için gerekli araç gereçler

- Temiz kenarlar elde etmek için: Kancalı ve trapez bıçaklı halı makası
- Dikiş yerleri için: Düz kesme için çelik cetvel, yapışkanlı bant üzerine bastırmak için çekici.

Bant seçilirken halının arkasına dikkat edilmelidir ve zeminin zorlanma durumu değerlendirilmelidir. Farklı halı sırtlarına ve ayrıca normal, fazla ve yüksek (örneğin merdivenlerde) zorlamalara uygun bantlar kullanılmalıdır. Döşeme işleminden önce süpürgelikler sökülmelidir - bu işlem dikkatle yapılırsa süpürgelikler yeniden kullanılabilir. Döşeme bandını halının kenar bölgesinde zemine yapıştırılmalı ve dikkatle ovulmalıdır. Halıyı açılmalı, bir gün o halde bekletilmelidir - böylece halı döşeneceği yere alışacaktır. Sonra halı kabaca kesilmeli ve yeniden rulo şeklinde geriye toplanmalıdır. Daha sonra döşeme bandının üzerindeki koruyucu kağıdı çıkarılmalı ve halı bandın ortasından bastırılmalıdır. Son olarak, halının kenarları dikkatle kesilmelidir. Merdiven basamaklarında yapışma gücü yüksek olan döşeme bandı kullanılmalıdır. Halının hav yönüne dikkat edilmelidir. Bu yön genelde halıların arkasında bir okla gösterilmektedir. Hav yönünü halının yüzeyinde de kontrol edilebilir (14).

Uygulama

Uygulama için gerekli araç ve gereçler, buna ait bir uygulama örneği Şekil 2.3.'te görülmektedir.

- Yapıştırıcıyı sürmek için: Dişli spatül veya köpük merdane
- Zemin döşemesini zeminle duvar arasında köşe içine itmek için: Tornavida

Şekil 2.3. Halı montajını gösteren bir örnek (14).

Halıların sabitlenmesi halıda kabarma ve dalgalanmaları önler. Halının arka yüzeyi ve maruz kalacağı zorlanma durumu için uygun olan bir yapıştırıcı seçilmelidir. Yarar: Halı ömrünü tamamlayınca sökülmesi kolay olur. Tespit malzemesi ve halı sırtından kalan artıkları normal bulaşık deterjanı ve suyla çıkarılabilir. Ancak, halı ahşap bir döşemenin üzerine monte edilecekse, zeminin su dayanımı kontrol

edilmelidir. Halı rulosu açılmalı, kabaca kesim yapılmalı ve odanın ortasına kadar tekrar dürülmelidir. Daha sonra sıvı tespit malzemesi bir merdaneyle sürülmelidir (14).

Yapıştırıcının 5-15 dakika kadar bir süre havalanması beklenmelidir. Bu süre, zeminin emme kapasitesine bağlı olarak değişir. Sonra halı henüz ıslak durumdaki yapıştırıcı banyosunun içine serilmelidir.

Şimdi halının öbür yarısı da odanın ortasına kadar dürülmeli, o kısma da bir merdaneyle zeminin üzerine kavisler çizerek yapıştırıcı sürülmelidir. Halının arka yüzeyinin yapıştırıcıyla tamamen ıslanması sağlanmalıdır. Burada da yapıştırıcının havalanması beklenmeli, 5-15 dakika geçtikten sonra halı nemli yapıştırıcının içine açılmalıdır. Bir döşeme makasıyla kenarları düzeltilmeli ve süpürgelikler çivilenmelidir.

Oda geçişlerinde ve kapılarda döşeme kaplamasının değiştiği yerleri raylarla gizlenmelidir. Renk olarak halıyla uyumlu, plastik veya metal raylar seçilmelidir. Raylar zemine dübellere ve vidalarla sağlam şekilde tutturulmalıdır (14).

2.8.4. Duvardan duvara halının bakımı

Halı bakımı doğru ürünün seçimiyle başlar. Seçilen halı ihtiyaca uygun değilse, verimli bakım imkansız olmasa da oldukça zordur. Doğru seçilmiş bir halıya yapılan düzenli bakım; sıkışmış kirlere kaynaklanan aşınmayı, kir ve lekelerin görünürlüğünü minimize eder, halınızın efektif ömrünü uzatır, ilk gün görünümünü korur ve yapılan yatırımın getirisini artırır.

Halı seçimi sürecinin bir parçası olarak bakım programı da planlanmalıdır. Halı döşenmiş bir ofis için hazırlanmış örnek bakım programı aşağıdadır (Çizelge 2.4).

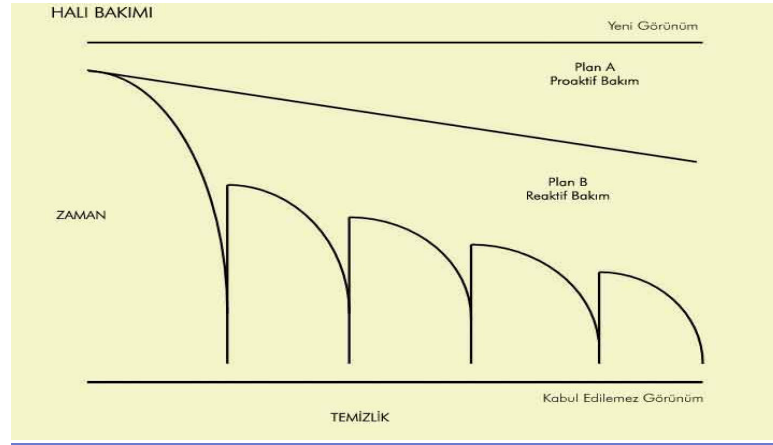
Çizelge 2.4. Temizleme çizelgesi (18)

Temizleme Yöntemi	düşük trafik	orta trafik	yoğun trafik
Çöp kaldırma	günlük	günlük	günlük
Vakumlama	haftalık	haftada 3 kez	günlük
Noktasal kir/leke temizliği	günlük	günlük	günlük
Periyodik temizleme	yıllık	3 ayda bir kez	aylık

Halının kirlenmesini azaltacak uygulamalar vardır. Dış çevrenin bakımlı ve temiz tutulması, giriş kapıları önlerine koyulacak paspas ve ızgaralar, asansör içlerine yerleştirilecek (değiştirilebilir) halı parçaları ve benzeri uygulamalarla sağlanacak “kir bariyerleri” halınızın kirlenmesini geciktirir. Bu önlemler toz ve kirin bina içine girmeden toplanabilmesine yardım eder.

Günlük yaşamın sürdüğü alanlarda uçuntu ve döküntüler de vardır. Giriş kapıları ve asansör paspasları da dahil olmak üzere yapılacak sık ve düzenli vakumlama (elektrik süpürgesiyle temizlik), kir partiküllerini halıya yerleşmeden kaldırmanın en verimli ve ekonomik yoludur. Acil ihtiyaçlar için leke çıkarıcı ürün ve aletlerin el altında bulundurulması yararlı olur.

Düzenli olarak yapılan önleyici ve aktif bakımın (plan A), reaktif ve onarıcı bakıma (plan B) üstünlüğü tartışılmaz. Aşağıdaki Şekil 2.4’te sadece acil durumlarda bakım yapıldığı takdirde yüzey görünümünün çok daha hızlı bir şekilde kötüleştiğini göstermektedir (18).

Şekil 2.4. Halı bakımı-zaman grafiği (18).

Periyodik derinlemesine temizlik: En verimli ve düzenli temizlik prosedürleri uygulansa da %100 temizlik sağlanamaz. Bu aşamada periyodik ve profesyonel (derinlemesine) temizlik devreye girer.

Profesyonel ve derinlemesine temizlik iki amaç için yapılır:

- a) Yeni kirlenmelere neden olan yağlı ve yapışkan kirleri temizlemek,
- b) Daimi zarar meydana gelmeden derindeki kir parçalarını temizlemek.

Kirlenme şartları ve diğer faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermekle birlikte en etkin ve yaygın halı temizleme yöntemleri şöyle sıralanabilir:

- a) Sıcak su ve uygun deterjanın halı üzerine uygulanıp vakumlanması,
- b) Kuru deterjan ve fırçalı makineler kullanılarak temizleme (kuru temizleme),
- c) Döner fırçalı makineler ve halı şampuanıyla temizleme.

Devamlı ve iyi planlanmış bir bakım programı; kir, toz partiküllerinin birikerek halıya zarar vermesini önler ve halınızın ömrünü büyük ölçüde uzatır. Bazı durumlarda uzman temizlik firmalarından yardım istemek gerekli olabilir.

2.8.5. Halı seçimi önerileri

Duvardan duvara halının estetik bakımından özelliği uniform (homojen), yalın, sade fakat sıcak ve yumuşak bir taban oluşturmastır. Dikkat edilmesi gereken husus halının rengi ve kıllarının özelliğidir, her odaya o odanın ışık yoğunluğuna, hacmine, mobilyalardaki ve duvarlardaki renklere uygun halı seçimi yapılmalıdır (19).

Duvardan duvara halıların bir özelliği de altlarında kauçuk kaplı olmasıdır. Bu sayede yüksek seviyede bir ses geçirmezlik sağlanmış, aynı zamanda halının yapısı sayesinde odanın akustiği de sağlanmış olmaktadır. Sinema ve toplantı salonları gibi sesin ve akustiğin önemli olduğu yerlerde halı kullanılmasının nedeni budur (19).

Ofis, otel, hastane gibi mekanlara halı seçerken en dikkat edilmesi gereken husus halının tüy bırakmama özelliğine sahip olmasıdır. Bilgisayar kullanılan yerlerde bu özellikteki halılar kullanılmalıdır. Bunun nedeni bilgisayarların arkalarındaki havalandırma motorlarıdır, eğer tüy yapan kalitesiz bir halı seçimi yapılırsa bir kaç ay içinde bilgisayarlar arıza çıkarmaya başlar. Aynı zamanda oteller ve hastanelerde de temizlik ve hijyen çok önemli olduğundan tüy bırakmayan halılar kullanılmalıdır (19).

3. YÖNTEM

3. 1. Araştırma Modeli ve Veri Toplama Aracı

Araştırmanın amacı, tüketicilerin iç mekan zemin kaplaması olarak kullanılan duvardan duvara halıların teknik özellikleri ile kullanıcı memnuniyetini etkileyeceği düşünülen özelliklerin önem derecesini belirlemek olduğu için araştırma, tarama modelindedir. Çünkü tarama modeli, bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan, araştırma konusunu kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlamaya çalışan bir modeldir.

Anket formu üretici firmaların internet sitelerinde yayımladığı ürün özellikleri ve tüketici beklentilerinin taranmasıyla oluşturulmuştur.

Araştırmanın amaçlarında yer alan soruların yanıtları, kullanıcılara uygulanan yüz yüze ankete verilen tepkiler doğrultusunda elde edilmiştir.

Veri toplama amacıyla hazırlanan anket formunun geçerli ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi'nden alanla ilgili uzman görüşlerine başvurulmuş ve Eğitim Bilimleri Bölümü'nden ölçme ve değerlendirme uzmanlarından görüş alınmıştır.

30 kişi üzerinde yapılan pilot uygulama sonucunda kullanılan ifadelerde düzeltmeler yapılmış, anketin II. Bölümünde “Çok Önemli”, “Önemli”, “Önemsiz” şeklinde üçlü dereceleme ölçeğiyle tüketici görüşlerinin belirlenmesi kararlaştırılmıştır.

Anketin I. Bölüm'ünde tüketici görüşleri 10, özellikleri ise (cinsiyet, öğrenim durumu), 2 madde ile sorulmuştur. II. Bölüm'de tüketici görüşleri 20 madde ile sorulmuştur.

3.2. Anketlerin Uygulanması ve Verilerin Örneklemden Toplanması

Araştırma için Ankara'nın Elvankent semti toplu konutları pilot bölge olarak seçilmiştir. Kullanıcı profili olarak, farklı sosyo-ekonomik düzeylere (SED) sahip kişiler (AltSED, OrtaSED, ÜstSED) tercih edilmiştir. Veriler basit rasgele örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Hazırlanan anket formundan 600'er adet çoğaltma yapılmıştır. Araştırmacı tarafından çoğaltılan anketler 2004-2005 eğitim - öğretim yılı bahar dönemi bitimine kadar 5 aylık bir periyotta uygulanmıştır. Anketlerin 520 tanesi cevaplanarak geri dönmüştür. Bunların içerisinde 500 tanesi değerlendirme kapsamına alınmıştır. Geri dönüş oranı %83,3'tür.

3.3. Verilerin Çözümlemesi

Ankette elde edilen verilerin analizinde SPSS 12 paket programı kullanılmıştır.

Deneklerin kişisel özellikleri çizelgeleştirilmiş, maddelere verdikleri yanıtlar yüzdelerle (%) ifade edilmiştir. Bu yüzdeler bağımsız değişkenler (cinsiyet, eğitim durumu) açısından karşılaştırılmıştır. Bu verilerin basitleştirilmiş özeti çizelgeler halinde bulgular bölümünde yer almaktadır.

4. BULGULAR

4.1. Müşteri Anketi I. Bölüm Bulguları

4.1.1. Deneklerin kişisel özellikleri

Deneklerin cinsiyet ve eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımları Çizelge 4.1’de verilmiştir.

Çizelge 4.1. Deneklerin cinsiyet ve eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımları

Öğrenim Durumu	Cinsiyet			
	Bayan		Erkek	
	N	%	N	%
Öğrenim Görmemiş	0	0	0	0
İlköğretim Mezunu	56	20,5	30	13,2
Lise Mezunu	84	30,8	45	19,8
Üniversite Mezunu	133	48,7	152	67
Toplam	273	100	227	100

Buna göre, ankete katılan denekler içinde öğrenim görmemiş grubun bulunmadığı saptanmıştır. Her iki cinsiyette de üniversite mezunu grubun diğer gruplara üstünlük sağladığı ancak erkeklerin bayanlara oranla daha fazla olduğu (%67) görülmektedir.

4.1.2. Müşteri grubunun cinsiyet değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Duvardan duvara halı kullandınız mı” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.2’de verilmektedir.

Çizelge 4.2. “Duvardan duvara halı kullandınız mı?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı

Duvarдан duvara halı kullandınız m	Bayan	Erkek
Kullandım, beğenmedim	17,6	13,7
Kullanmaktayım	32,6	25,1
Kullanmadım, kullanmayı düşünüyorum	27,5	30,4
Kullanmadım, kullanmayı düşünmüyorum	22,3	30,8
Toplam %	100	100

Buna göre duvardan duvara halı kullananların %32,6 ile bayanların olduğu görülmektedir. Ayrıca duvardan duvara halı kullanmayı düşünenlerin bayanlara oranla erkeklerin fazlalığı göze çarpmaktadır.

Deneklere uygulanan ankette sorulan diğer sorulara verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.3’te verilmektedir.

Çizelge 4.3. Deneklerin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı

SORULAR		BAYAN	ERKEK
Duvardan duvara halıların teknik özellikleri hakkında bilginiz var mı veya var mıydı?	EVET	17,6	29,5
	HAYIR	82,4	70,5
Seçeceğiniz duvardan duvara halının diğer donanımlarla uyumlu olmasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?	EVET	95,6	93
	HAYIR	4,4	7
Zemin kaplaması seçerken, seçeceğiniz ürünün teknik özelliklerini göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?	EVET	87,2	90,3
	HAYIR	12,8	9,7
Duvardan duvara halının teknik özelliklerini belirten simgeleri ve anlamlarını biliyor musunuz?	EVET	9,2	15
	HAYIR	90,2	85
Duvardan duvara halının insan sağlığına zararı olup olmamasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?	EVET	91,2	86,3
	HAYIR	8,8	13,7
Duvardan duvara halının seçiminde mekan özelliğini (yatak odası, salon vs.) göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?	EVET	90,5	84,1
	HAYIR	9,5	15,9

Çizelge 4.3.’teki “Duvardan duvara halıların teknik özellikleri hakkında bilginiz var mı veya var mıydı?” sorusu incelendiğinde “HAYIR” cevabının bayanlarda %82,4, erkeklerde %70,5 olduğu görülmüştür. Buradan erkeklerin bu konuda daha bilinçli olduğu düşünülebilir.

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Seçeceğiniz duvardan duvara halının diğer donanımlarla (mobilya, duvar rengi, perde vs.) uyumlu olmasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?” sorusuna verilen tepkilerde her iki cinsiyet grubunun da sonuçlarının birbirine yakın çıktığı görülmüştür. Bayanlarda bu oran %95,6 erkeklerde %93’tür.

Çizelge 4.3.’teki “Zemin kaplaması seçerken, seçeceğiniz ürünün teknik özelliklerini göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?” sorusuna bayanların %87,2’si “EVET” cevabını verirken, erkeklerde “EVET” diyenlerin sayısı daha yüksek olup bu oran %90,3’e çıkmaktadır.

“Duvardan duvara halının teknik özelliklerini belirten simgeleri ve anlamlarını biliyor musunuz?” maddesine her iki cinsiyet grubunun da “HAYIR” yanıtını verdiği karşımıza çıkmaktadır (bayanlar %90,2 erkekler %85).

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Duvardan duvara halının insan sağlığına zararı olup olmamasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?” sorusuna bayanların erkeklere kıyasla sağlık konusuna daha çok önem verdiği anlaşılmaktadır (bayanlar %91,2 erkekler %86,3).

“Duvardan duvara halının seçiminde mekan özelliğini (yatak odası, salon vs.) göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?” maddesinde ise bayanların %90,5’inin bu soruya “EVET” dedikleri onların görselliğe daha çok önem verdiğinin bir göstergesi olabilir. Yalnız, erkeklerde de bu oran %84,1 ile bu konuya, bayanlar kadar önem verdikleri anlaşılabılır.

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.4’te verilmektedir.

Çizelge 4.4. “Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı

Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?	Bayan	Erkek
Parke	42,5	38,3
Duvardan duvara halı	32,6	25,1
Seramik	6,6	9,8
Diğer (PVC kaplama, mozaik.. vb.)	18,3	26,8
Toplam %	100	100

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?” sorusunun tepkilerinden de anlaşılacağı üzere her iki cinsiyet grubunda da “parke” yanıtı en yüksek yüzdeye sahip olup bayanlarda %42,5 erkeklerde %38,3 olarak görülmüştür. En az tercih edilen ya da başka bir deyişle yaşama mekanlarında kullanılması uygun görülmeyen zemin kaplaması seramik olmuştur (bayanlar %6,6 erkekler %9,8).

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Duvardan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.5’te verilmektedir.

Çizelge 4.5. “Duvardan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı

Duvardan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?	Bayan	Erkek
Teknik özellikleri	43,6	45,4
Estetik olması	29,3	36,6
Ekonomik olması	11,7	10,1
Kişi tavsiyesi	15,4	7,9
Toplam %	100	100

Çizelge 4.5'te sorulan “Duvardan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?” sorusuna bayan ve erkek grubun her ikisi de “teknik özellikleri” cevabında hemfikir olmuşlardır (bayanlar %43,6 erkekler %45,4). En az tercih edilen özelliğin bayanlarda %11,7 ile “ekonomik olması” olurken, erkeklerde %7,9 ile “kişi tavsiyesi” seçeneği olduğu görülmüştür. Göze çarpan bir diğer husus da “estetik olması” seçeneğinin erkeklerde daha fazla yüzdeye sahip olmasıdır (%36,6).

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Duvardan duvara halının kullanım yeri veya yerleri?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.6’da verilmektedir.

Çizelge 4.6. “Duvardan duvara halının kullanım yeri veya yerleri?” sorusuna verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı

		Cinsiyet	Kullanılmalı		Kullanılmamalı	
			N	%	N	%
Duvardan Duvara Halının Kullanım Yeri Veya Yerleri	Mutfak	Bayan	96	35,2	177	64,8
		Erkek	100	44	127	56
	Banyo	Bayan	22	8,1	251	91,9
		Erkek	15	6,6	212	93,4
	Yatak Odası	Bayan	268	98,2	5	1,8
		Erkek	220	96,9	7	3,1
	Oturma Odası	Bayan	270	98,9	3	1,1
		Erkek	222	96,9	5	3,1
	Salon	Bayan	273	100	0	0
		Erkek	218	96	9	4
	Antre	Bayan	159	58,2	114	41,8
		Erkek	124	54,6	103	45,4

Çizelge 4.6’da sorulan “Duvardan duvara halının kullanım yeri veya yerleri?” sorusuna verilen cevaplar cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı birbirine yakın değerlerde çıkmıştır. Mutfakta (bayanlar %64,8, erkekler %56) ve banyoda (bayanlar %91,9, erkekler %93,4) her iki grupta da “kullanılmamalı” seçeneğinde birleşirken; yatak odası, oturma odası, salon, antre de “kullanılmalı” yönünde tercih yapmışlardır.

4.1.3. Müşteri grubunun eğitim durumu değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Duvardan duvara halı kullandınız mı” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 5.7’de verilmektedir.

Çizelge 4.7. “Duvardan duvara halı kullandınız mı?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı

Duvardan duvara halı kullandınız mı?	Öğrenim Görmemiş	İlköğretim Mezunu	Lise Mezunu	Üniversite Mezunu
Kullandım, beğenmedim	0	18,6	17,8	14
Kullanmaktayım	0	24,4	27,9	31,2
Kullanmadım, kullanmayı düşünüyorum	0	20,9	30,2	30,5
Kullanmadım, kullanmayı düşünmüyorum	0	36,1	24,1	24,3
Toplam %	100	100	100	100

Çizelge 4.7.’de görüldüğü üzere deneklerin içinde öğrenim görmemiş grup bulunmamaktadır. Duvardan duvara halı kullanıp da beğenmeyenlerin %18,6’sını ilköğretim mezunu grup oluşturmaktadır. Verilen cevaplara göre, duvardan duvara halı kullananların çoğunluğunun üniversite mezunu grup olduğu (%31,2), aynı şekilde kullanmayı düşünenlerin de üniversite mezunu grup olduğu (%30,2), düşünmeyenlerin ise %36,1’lik oran ile ilköğretim mezunu grup olduğu gözlenmiştir.

Deneklere uygulanan ankette sorulan diğer sorulara verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.8’de verilmektedir.

Çizelge 4.8’deki “Duvardan duvara halıların teknik özellikleri hakkında bilginiz var mı veya var mıydı?” sorusu incelendiğinde “HAYIR” cevabının çoğunlukta olduğu ve “EVET” cevabının %24,9 ile üniversite mezunu grupta en yüksek değerine ulaştığı gözlenmektedir. Bu konuda eğitim seviyesi yükseldikçe konuya olan hassasiyetin arttığı düşünülebilir.

Çizelge 4.8. Deneklerin görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı

SORULAR		Öğrenim Görmemiş	İlköğretim Mezunu	Lise Mezunu	Üniversite Mezunu
Duvardan duvara halıların teknik özellikleri hakkında bilginiz var mı veya var mıydı?	EVET	0	18,6	21,7	24,9
	HAYIR	0	81,4	78,3	75,1
Seçeceğiniz duvardan duvara halının diğer donanımlarla uyumlu olmasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?	EVET	0	91,9	96,1	94,4
	HAYIR	0	8,1	3,9	5,6
Zemin kaplaması seçerken, seçeceğiniz ürünün teknik özelliklerini göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?	EVET	0	76,7	89,1	91,9
	HAYIR	0	23,3	10,9	8,1
Duvardan duvara halının teknik özelliklerini belirten simgeleri ve anlamlarını biliyor musunuz?	EVET	0	7	7,8	15,1
	HAYIR	0	93	92,2	84,9
Duvardan duvara halının insan sağlığına zararı olup olmasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?	EVET	0	77,9	90,7	91,6
	HAYIR	0	22,1	9,3	8,4
Duvardan duvara halının seçiminde mekan özelliğini (yatak odası, salon vs.) göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?	EVET	0	74,4	90,7	90,1
	HAYIR	0	25,6	9,3	9,9

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Seçeceğiniz duvardan duvara halının diğer donanımlarla (mobilya, duvar rengi, perde vs.) uyumlu olmasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?” sorusuna verilen tepkilerde öğrenim görmemiş grup hariç diğer grupların sonuçlarının birbirine yakın çıktığı görülmüştür.

Çizelge 4.8’deki “Zemin kaplaması seçerken, seçeceğiniz ürünün teknik özelliklerini göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?” sorusuna verilen “EVET” cevabının; üniversite mezunu grupta %91,9, lise mezunu grupta %89,1, ilköğretim mezunu grupta %76,7 olduğu saptanmıştır.

“Duvardan duvara halının teknik özelliklerini belirten simgeleri ve anlamlarını biliyor musunuz?” maddesine üniversite mezunu grup %84,9, lise mezunu grup %92,2, ilköğretim mezunu grup %93 ‘lük yüzdelikle “HAYIR” cevabını vermişlerdir.

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Duvardan duvara halının insan sağlığına zararı olup olmamasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?” sorusuna öğrenim görmemiş gurup hariç diğer guruplar “EVET” cevabını vermişlerdir.

“Duvardan duvara halının seçiminde mekan özelliğini (yatak odası, salon vs.) göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?” maddesine lise mezunu grup %90,7 ile “EVET” demişlerdir. Diğer gruplarda ise yüzdelere şu şekildedir; ilköğretim mezunu grup %74,4, üniversite mezunu grup %90,1’dir.

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.9’da verilmektedir.

Çizelge 4.9. “Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı

Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?	Öğrenim Görmemiş	İlköğretim Mezunu	Lise Mezunu	Üniversite Mezunu
Parke	0	48,8	38,8	38,9
Duvardan duvara halı	0	22,1	30,2	33
Seramik	0	8,2	13,2	5,6
Diğer (PVC kaplama, mozaik.. vb.)	0	20,9	17,8	22,5
Toplam %	0	100	100	100

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?” sorusunun tepkilerinden de anlaşılacağı üzere üç grup da “parke” yanıtı verilmiştir. En yüksek yüzdelere “Parke” %48,8’lik yüzde ile ilköğretim mezunu grupta, “Duvardan duvara halı” %33’lük yüzde ile üniversite mezunu grupta, “Seramik” %13,2’lik yüzde ile lise mezunu grupta, “Diğer” %22,5’lik yüzde ile üniversite mezunu grupta ulaşılmıştır.

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Duvardan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.10.’da verilmektedir.

Çizelge 4.10. “Duvardan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı

Duvardan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?	Öğrenim Görmemiş	İlköğretim Mezunu	Lise Mezunu	Üniversite Mezunu
Teknik özellikleri	0	26,7	51,9	46,3
Estetik olması	0	36	24,8	35,1
Ekonomik olması	0	24,4	7	8,8
Kişi tavsiyesi	0	12,8	16,3	9,8
Toplam %	0	100	100	100

Çizelge 4.10’da sorulan “Duvardan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?” sorusuna öğrenim görmemiş ve ilköğretim mezunu grup hariç diğer iki grubun da “teknik özellikleri” cevabında hemfikir olduğu saptanmıştır (lise mezunu grup %51,9, üniversite mezunu grup %46,3). En az tercih edilen özelliğin %7 ile “ekonomik olması” olurken, arkasından %9,8 ile “kişi tavsiyesi” seçeneği geldiği görülmüştür. Göze çarpan bir diğer husus da “estetik olması” seçeneğinin ilköğretim mezunu grupta en fazla yüzdeye sahip olmasıdır (%36).

Deneklere uygulanan ankette sorulan “Duvardan duvara halının kullanım yeri veya yerleri?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.11’de verilmektedir.

Çizelge 4.11. “Duvardan duvara halının kullanım yeri veya yerleri?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı

		Cinsiyet	Kullanılmalı		Kullanılmamalı	
			N	%	N	%
Duvardan Duvara Halının Kullanım Yeri veya Yerleri	Mutfak	Öğrenim Görmemiş				0
		İlköğretim Mezunu	18	20,9	68	79,1
		Lise Mezunu	57	44,1	72	55,9
		Üniversite Mezunu	119	41,7	166	58,3
	Banyo	Öğrenim Görmemiş	0	0	0	0
		İlköğretim Mezunu	0	0	86	100
		Lise Mezunu	13	10	116	90
		Üniversite Mezunu	24	8,4	261	91,6
	Yatak Odası	Öğrenim Görmemiş	0	0	0	0
		İlköğretim Mezunu	86	100	0	0
		Lise Mezunu	125	96,8	4	3,2
		Üniversite Mezunu	277	97,2	8	2,8
	Oturma Odası	Öğrenim Görmemiş	0	0	0	0
		İlköğretim Mezunu	83	96,6	3	3,4
		Lise Mezunu	128	99,3	1	0,7
		Üniversite Mezunu	281	99,6	4	1,4
	Salon	Öğrenim Görmemiş	0	0	0	0
		İlköğretim Mezunu	85	99,9	1	0,1
		Lise Mezunu	129	100	0	0
		Üniversite Mezunu	277	97,2	8	2,8
	Antre	Öğrenim Görmemiş	0	0	0	0
		İlköğretim Mezunu	55	64,7	31	35,3
		Lise Mezunu	57	44,9	71	55,1
		Üniversite Mezunu	169	59,2	116	40,8

Çizelge 4.11’de sorulan “Duvardan duvara halının kullanım yeri veya yerleri?” sorusuna verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı birbirine yakın değerlerde çıkmıştır. Çizelgeden de anlaşılabacağı gibi öğrenim görmemiş grup bulunmamaktadır.

Üniversite mezunu grubun, yüzdelik dağılıma bakılarak mekan tercihleri şu şekilde sıralanabilir: oturma odası %99,6, yatak odası %97,2, salon %97,2, antre %59,2, mutfak %41,7, banyo %8,4.

Lise mezunu grubun, yüzdelik dağılıma bakılarak mekan tercihleri şu şekilde sıralanabilir: salon %100, oturma odası %99,3, yatak odası %96,8, antre %44,9, mutfak %44,1, banyo %10.

İlköğretim mezunu grubun, yüzdelik dağılıma bakılarak mekan tercihleri şu şekilde sıralanabilir: yatak odası %100, salon %99,9, oturma odası %96,6, antre %64,7, mutfak %20,9, banyo %0.

Yukarıdaki değerler incelendiğinde her bir grubun öncelik sırasının farklı olduğu kolaylıkla görülmektedir. Bunda elbette ki eğitim durumunun yanında diğer bazı faktörleri de göz ardı etmemek gerekmektedir.

4.2. Müşteri Anketi II. Bölüm Bulguları

4.2.1. Deneklerin kişisel özellikleri

Deneklerin cinsiyet ve eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımları Çizelge 4.12’de verilmiştir.

Buna göre, ankete katılan denekler içinde öğrenim görmemiş grubun bulunmadığı saptanmıştır. Her iki cinsiyette de üniversite mezunu grubun diğer gruplara üstünlük sağladığı ancak erkeklerin bayanlara oranla daha fazla olduğu (%67) görülmektedir.

Çizelge 4.12. Deneklerin cinsiyet ve eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımları

Öğrenim durumu	Cinsiyet			
	Bayan		Erkek	
	N	%	N	%
Öğrenim Görmemiş	0	0	0	0
İlköğretim Mezunu	56	20,5	30	13,2
Lise Mezunu	84	30,8	45	19,8
Üniversite Mezunu	133	48,7	152	67
Toplam	273	100	227	100

4.2.2. Deneklerin duvardan duvara halılarda önem derecelerine göre aradıkları özellikler

Deneklerin iç mekan zemin kaplamalarından biri olan duvardan duvara halılarda aradıkları özellikler Çizelge 4.13'te verilmiştir.

Buna göre, deneklerin; %87'si duvardan duvara halıların “mikrop barındırmaması, toz tutmaması”, %83,6'sı “bünyesinde insan sağlığına zararlı madde içermemesi”, %75,4'ü “leke tutmaması”, %72,2'si “rutubetten etkilenmemesi”, %72,2'si “kaymaya ve düşmelere karşı güvenli olması”, %69,4'ü “yanmaya karşı dayanıklı olması”, , %64,4'ü “diğer iç mekan elemanları (mobilya, perde vs.) ile uyumlu olması”, %64'ü “geçiş alanlarında (yoğun trafiğe maruz kalan alanlarda) aşınma olmaması”, %63'ü “ısı yalıtımı sağlaması”, %61,8'i “kolay temizlenmesi”, %61'i “renginin solmaması”, %59,8'i “estetik olması”, %51,8'i “üzerinde bulunan mobilya, buzdolabı vb. eşyaların halı üzerinde iz bırakmaması”, %48,2'si “ses yalıtımı sağlaması” gibi özelliklerini çok önemli bulmaktadır.

Deneklerin; %62,4'ü “farklı zevklere uygun renk ve desen seçeneklerinin bulunması”, %58,8'i “kolay ve çabuk döşenmesi”, %58,4'ü “maliyetinin düşük olması, ekonomik olması”, %55,2'si “uzun ömürlü olması”, %52,2'si “döşenirken

etrafı kirletmemesi”, %47,6’sı “döşenen mekandaki halının hav yüksekliği” gibi özelliklerini önemli bulmaktadır.

Çizelge 4.13. Müşteri grubunun önem derecesine göre aradıkları özelliklerin yüzdelik dağılımı

SORULAR	Önemsiz	Önemli	Çok önemli
Farklı zevklere uygun renk ve desen seçeneklerinin bulunması	2,2	62,4	34,4
Estetik olması, göze hoş görünmesi	1,2	39	59,8
Mikrop barındırmaması, toz tutmaması	0,2	12,8	87
Diğer iç mekan elemanları (mobilya, perde vs.) ile uyumlu olması	1,6	34	64,4
Bünyesinde insan sağlığına zararlı madde içermemesi	0,8	15,6	83,6
Kolay temizlenmesi	2,2	36	61,8
Güneşin soldurucu etkisine dayanıklı olması, renginin solmaması	3	36	61
Rutubetten etkilenmemesi	1,6	26,2	72,2
Yanmaya karşı dayanıklı olması	4	26,6	69,4
Uzun ömürlü olması	2	55,2	42,8
Maliyetinin düşük olması, ekonomik olması	12,6	58,4	29
Ses yalıtımı sağlaması	10	41,8	48,2
Isı yalıtımı sağlaması	2,2	34,8	63
Kaymaya ve düşmelere karşı güvenli olması	2,4	25,4	72,2
Kolay ve çabuk döşenmesi	14,4	58,8	26,8
Döşenirken etrafı kirletmemesi	23,2	52,2	24,6
Döşenen mekandaki halının hav yüksekliği	12,4	47,6	40
Geçiş alanlarında (yoğun trafiğe maruz kalan alanlarda) aşınma olmaması	4	32	64
Üzerine çay, kahve, döküldüğünde leke tutmaması	1,2	23,4	75,4
Üzerinde bulunan mobilya, buzdolabı vb. eşyaların halı üzerinde iz bırakmaması	10,6	37,6	51,8

4.2.3. Müşteri grubunun cinsiyet değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı

Duvardan duvara halı kullanıcılarına uygulanan ankete verilen cevapların cinsiyet değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.14'te görülmektedir.

Çizelge 4.14'e göre bayanların ve erkeklerin önemsiz bulduğu özellik bulunmamaktadır. "Farklı zevklere uygun renk ve desen seçeneklerinin bulunması", "Uzun ömürlü olması", "Maliyetinin düşük olması, ekonomik olması", "Kolay ve çabuk döşenmesi", "Döşenirken etrafı kirletmemesi" maddeleri her iki cinsiyet grubunda da önemli bulunmuş ve değerleri birbirine yakın çıkmıştır.

Denekler arasında her iki cinsiyet grubu da; "Estetik olması, göze hoş görünmesi", "Mikrop barındırmaması, toz tutmaması", "Diğer iç mekan elemanları (mobilya, perde vs.) ile uyumlu olması", "Bünyesinde insan sağlığına zararlı madde içermemesi", "Kolay temizlenmesi", "Güneşin soldurucu etkisine dayanıklı olması, renginin solmaması", "Rutubetten etkilenmemesi", "Yanmaya karşı dayanıklı olması", "Isı yalıtımı sağlaması", "Kaymaya ve düşmelere karşı güvenli olması", "Geçiş alanlarında (yoğun trafiğe maruz kalan alanlarda) aşınma olmaması", "Üzerine çay, kahve, döküldüğünde leke tutmaması", "Üzerinde bulunan mobilya, buzdolabı vb. eşyaların halı üzerinde iz bırakmaması" özelliklerini çok önemli bulmuşlardır.

"Döşenen mekandaki halının hav yüksekliği", "Ses yalıtımı sağlaması" maddeleri bayan deneklerin çok önemli gördüğü özellikler arasında yer alırken, bu özellik erkek denekler arasında önemli bulunmuştur.

"Mikrop barındırmaması, toz tutmaması" özelliği önemsiz denilen maddeler arasında en az tercih edilen madde olmuştur (bayanlar %0,4, erkekler %0). Aynı zamanda bu özelliğin her iki cinsiyet grubunda da çok önemli görülen özellikler arasında en fazla yüzdeye sahip olan olduğu saptanmıştır.

Çizelge 4.14. Müşteri grubunun cinsiyet değişkenine göre sorular bazında yüzdelerik dağılımı

SORULAR	BAYAN			ERKEK		
	Önemsiz	Önemli	Çok önemli	Önemsiz	Önemli	Çok önemli
Farklı zevklere uygun renk ve desen seçeneklerinin bulunması	1,1	62,3	36,6	3,5	62,6	33,9
Estetik olması, göze hoş görünmesi	0,7	36,3	63	1,8	42,3	55,9
Mikrop barındırmaması, toz tutmaması	0,4	11,7	87,9	0	14,1	85,9
Diğer iç mekan elemanları (mobilya, perde vs.) ile uyumlu olması	1,5	28,9	69,6	1,8	40,1	58,1
Bünyesinde insan sağlığına zararlı madde içermemesi	0,4	14,3	85,3	1,3	17,2	81,5
Kolay temizlenmesi	0,4	30,8	68,8	4,4	42,3	53,3
Güneşin soldurucu etkisine dayanıklı olması, renginin solmaması	0,4	34,1	65,5	6,2	38,3	55,5
Rutubetten etkilenmemesi	0,4	21,6	78	3,1	31,7	65,2
Yanmaya karşı dayanıklı olması	2,2	22,3	75,5	6,2	31,7	62,1
Uzun ömürlü olması	1,8	60,1	38,1	2,2	49,3	48,5
Maliyetinin düşük olması, ekonomik olması	12,5	61,9	25,6	12,8	54,2	33
Ses yalıtımı sağlaması	7,3	36,7	56	13,2	48	38,8
Isı yalıtımı sağlaması	1,5	33	65,5	3,1	37	59,9
Kaymaya ve düşmelere karşı güvenli olması	0,4	19,8	79,8	4,8	32,2	63
Kolay ve çabuk döşenmesi	11	59,3	29,7	18,5	58,1	23,4
Döşenirken etrafı kirliletmemesi	20,5	53,8	25,7	26,4	50,2	23,4
Döşenen mekandaki halının hav yüksekliği	8,4	45,1	46,5	19,8	50,7	29,5
Geçiş alanlarında (yoğun trafiğe maruz kalan alanlarda) aşınma olmaması	2,9	26,7	70,3	5,3	38,3	56,4
Üzerine çay, kahve, döküldüğünde leke tutmaması	1,1	15,4	83,5	1,3	33	65,7
Üzerinde bulunan mobilya, buzdolabı vb. eşyaların halı üzerinde iz bırakmaması	7,3	39,2	53,5	14,5	35,7	51,8

4.2.4. Müşteri grubunun eğitim durumu değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı

Duvardan duvara halı kullanıcılarına uygulanan ankete verilen cevapların eğitim durumu değişkenine göre yüzdelik dağılımı Çizelge 4.15’te verilmektedir.

Çizelge 4.15 incelendiğinde öğrenim görmemiş grubun bulunmadığı görülmektedir.

İlköğretim, lise ve üniversite mezunu gruplar arasında önemli bulunan özelliklerin; “Farklı zevklere uygun renk ve desen seçeneklerinin bulunması”, “Maliyetinin düşük olması, ekonomik olması”, “Kolay ve çabuk döşenmesi”, “Döşenirken etrafı kirletmemesi”, “Döşenen mekândaki halının hav yüksekliği” olduğu gözlenmektedir.

“Mikrop barındırmaması, toz tutmaması”, “Diğer iç mekan elemanları (mobilya, perde vs.) ile uyumlu olması”, “Bünyesinde insan sağlığına zararlı madde içermemesi”, “Kolay temizlenmesi”, “Güneşin soldurucu etkisine dayanıklı olması, renginin solmaması”, “Rutubetten etkilenmemesi”, “Yanmaya karşı dayanıklı olması”, “Kaymaya ve düşmelere karşı güvenli olması”, “Üzerine çay, kahve, döküldüğünde leke tutmaması” özelliklerini her üç grubun da çok önemli bulduğu saptanmıştır. Göze çarpan bir diğer husus da yukarıda adı geçen bütün maddelerde çok önemli bulma yüzdesinin lise mezunu grupta en yüksek değere ulaşmasıdır.

“Üzerinde bulunan mobilya, buzdolabı vb. eşyaların halı üzerinde iz bırakmaması”, “Isı yalıtımı sağlaması”, “Ses yalıtımı sağlaması”, “Estetik olması, göze hoş görünmesi” özelliğini ilköğretim mezunu grup önemli bulurken, lise ve üniversite mezunu grup çok önemli bulmaktadır.

“Uzun ömürlü olması” olması özelliğini ilköğretim mezunu grup çok önemli bulurken, lise ve üniversite mezunu grubun önemli bulduğu görülmüştür.

“Mikrop barındırmaması, toz tutmaması” özelliği eğitim durumu kriteri göz önüne alındığında en az yüzdeyle önemsiz bulunan özellik olmuştur.

Çizelge 4.15. Müşteri grubunun eğitim durumu değişkenine göre sorular bazında yüzdelik dağılımı

SORULAR	Önem Durumu	EĞİTİM DURUMU			
		Öğrenim Görmemiş	İlköğretim Mezunu	Lise Mezunu	Üniversite Mezunu
Farklı zevklere uygun renk ve desen seçeneklerinin bulunması	Önemsiz		5,8	1,6	2,2
	Önemli		66,3	65,8	62,4
	Çok Önemli		27,9	32,6	35,4
Estetik olması, göze hoş görünmesi	Önemsiz		1,2	1,6	1,1
	Önemli		58,1	31,7	36,5
	Çok Önemli		40,7	66,7	62,5
Mikrop barındırmaması, toz tutmaması	Önemsiz		0	0,8	0
	Önemli		15,1	9,3	13,7
	Çok Önemli		84,9	89,9	86,3
Diğer iç mekan elemanları (mobilya, perde vs.) ile uyumlu olması	Önemsiz		1,2	1,6	1,8
	Önemli		47,6	24,8	34
	Çok Önemli		51,2	73,6	64,2
Bünyesinde insan sağlığına zararlı madde içermemesi	Önemsiz		1,2	0,8	0,7
	Önemli		20,9	11,6	15,8
	Çok Önemli		77,9	87,6	83,5
Kolay temizlenmesi	Önemsiz		0	3,1	2,5
	Önemli		38,4	30,2	37,9
	Çok Önemli		61,6	66,7	59,6
Güneşin soldurucu etkisine dayanıklı olması, renginin solmaması	Önemsiz		2,3	2,3	3,5
	Önemli		46,5	26,4	37,2
	Çok Önemli		51,2	71,3	59,3
Rutubetten etkilenmemesi	Önemsiz		1,2	0,8	2,1
	Önemli		39,5	22,5	23,9
	Çok Önemli		59,3	76,7	74
Yanmaya karşı dayanıklı olması	Önemsiz		5,8	3,1	3,9
	Önemli		37,2	22,5	25,3
	Çok Önemli		57	74,4	70,8
Uzun ömürlü olması	Önemsiz		0	1,6	2,8
	Önemli		47,7	55,8	57,2
	Çok Önemli		52,3	42,6	40
Maliyetinin düşük olması, ekonomik olması	Önemsiz		14	12,4	12,3
	Önemli		50	58,9	60,7
	Çok Önemli		36	28,7	27
Ses yalıtımı sağlaması	Önemsiz		10,5	10,1	9,8
	Önemli		50	33,3	43,2
	Çok Önemli		39,5	56,6	47
Isı yalıtımı sağlaması	Önemsiz		9,3	0	1,1
	Önemli		48,8	27,1	34
	Çok Önemli		41,9	72,9	64,9
Kaymaya ve düşmelere karşı güvenli olması	Önemsiz		1,2	0,8	3,5
	Önemli		30,2	17,8	27,4
	Çok Önemli		68,6	81,4	69,1
Kolay ve çabuk döşenmesi	Önemsiz		22,1	13,2	12,6
	Önemli		61,6	55	59,6
	Çok Önemli		16,3	31,8	27,7
Döşenirken etrafı kirletmemesi	Önemsiz		37,2	20,2	20,4
	Önemli		45,3	51,2	54,7
	Çok Önemli		17,5	28,6	24,9
Döşenen mekandaki halının hav yüksekliği	Önemsiz		12,8	10	15,4
	Önemli		64	45	43,9
	Çok Önemli		23,6	45	40,7
Geçiş alanlarında (yoğun trafiğe maruz kalan alanlarda) aşınma olmaması	Önemsiz		10,5	2,3	2,8
	Önemli		36	26,4	33,3
	Çok Önemli		53,5	71,3	63,9
Üzerine çay, kahve, döküldüğünde leke tutmaması	Önemsiz		0	1,6	1,4
	Önemli		29,1	15,5	25,3
	Çok Önemli		70,9	82,9	73,3
Üzerinde bulunan mobilya, buzdolabı vb. eşyaların halı üzerinde iz bırakmaması	Önemsiz		17,4	11,6	8,1
	Önemli		41,9	34,9	37,5
	Çok Önemli		40,7	53,5	54,4

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Araştırmanın “Araştırmada görüşlerine başvurulacak deneklerin kişisel özellikleri nelerdir?” alt problemine ilişkin olarak; deneklerin çoğunluğunun erkek ve üniversite mezunu olduğu (%67) saptanmıştır. Hemen ardından %48,7 ile üniversite mezunu bayanların geldiği görülmüştür.

Duvardan duvara halı kullananların %32,6 ile bayanların olduğu görülmektedir. Burada bayanların duvardan duvara halı tercihlerinde estetik unsurların yanı sıra ailenin bakımından ve sağlığından (özellikle küçük yaştaki çocuklar açısından düşünüldüğünde) sorumlu olduğu gerçeğinden yola çıkarak bu sonucun ortaya çıkması normal karşılanmalıdır. Ayrıca, erkeklerin duvardan duvara halı kullanmayı düşünen ve düşünmeyenlerin oranlarının birbirine yakın çıktığı görülmüştür.

Duvardan duvara halıların teknik özellikleri hakkında erkeklerin bayanlara oranla daha çok bilgi sahibi olduğu (%29,5) tespit edilmiştir. Ancak, yine de bu yeterli bir yüzde değildir.

“Seçeceğiniz duvardan duvara halının diğer donanımlarla (mobilya, duvar rengi, perde vs.) uyumlu olmasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?” sorusuna bayanların %95,6’sı “evet” cevabını vermiştir. Burada bayanların ev dekorasyonu konusundaki hassasiyetleri bir kez daha kanıtlanmış olmaktadır.

“Zemin kaplaması seçerken, seçeceğiniz ürünün teknik özelliklerini göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurmuyunuz?” sorusuna erkeklerin “evet” cevabının bayanlara göre yüksek çıktığı görülmüştür. Bu sonuç yukarıda açıklanan duvardan duvara halıların teknik özellikleri konusunda erkeklerin daha bilgili olduğu sonucuyla paralellik göstermektedir.

Her iki cinsiyet grubu da halıların özellikleri hakkında bilgi veren simgelerin anlamını bilmemektedir. Yalnız erkeklerde bilenlerin yüzdesi yine yüksek çıkmıştır.

Duvardan duvara halıların insan sağlığına zararlı olup olmaması hususunda bayanların daha dikkatli olduğu ve seçimlerini genel olarak estetik unsurla birlikte sağlıklı olmasından yana kullandığı tespit edilmiştir.

Seçim yaparken mekan özelliğini göz önünde bulunduranların bayanlar olduğu ortaya çıkmıştır.

Her iki cinsiyet grubu da şu anda yaşadığı mekanda parkeyi tercih etmektedirler. Bunun sebebi olarak, parkenin özellikle de laminat parkenin özelliklerinin iyileştirilmesi ve üretim tekniklerinin gelişme göstermesi düşünülebilir.

Her iki cinsiyet grubu da duvardan duvara halı seçiminde “teknik özelliklerini göz önünde bulundururum” seçeneğini işaretlemişlerdir.

“Duvardan duvara halının kullanım yeri veya yerleri?” sorusunda dikkat çekici nokta her iki cinsiyet grubunun da aynı sorulara verilen yüzdelerinin birbirine çok yakın çıkmasıdır.

Mutfak ve banyoda duvardan duvara halı kullanılmamalı derlerken; yatak odası, oturma odası ve salonda yüksek bir yüzdeyle kullanılmalı demişlerdir. Antrede ise bu yüzde düşük olmakla birlikte %58,2 ile bayanlar, %54,6 ile erkekler kullanılmalı yönünde tercih yapmışlardır.

Ankette yer alan soruların eğitim durumu değişkenine göre değerlendirildiğinde sonuçlar aşağıdaki gibi çıkmıştır.

Eğitim durumu ile duvardan duvara halı kullanma, kullanmayı düşünme ve kullanmayı düşünmeme arasında ters bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim seviyesi yükseldikçe halı kullanmaya doğru artan bir eğilim söz konusudur.

“Duvardan duvara halıların teknik özellikleri hakkında bilginiz var mı veya var mıydı?”, “Zemin kaplaması seçerken, seçeceğiniz ürünün teknik özelliklerini göz

önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?”, “Duvardan duvara halının teknik özelliklerini belirten simgeleri ve anlamlarını biliyor musunuz?”, “Duvardan duvara halının insan sağlığına zararı olup olmamasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?” sorularına verilen “evet” cevabının, eğitim seviyesi arttıkça yüzdesinin de arttığı gözlenmiştir. Üniversite mezunu grup seçimini, duvardan duvara halılarının teknik özelliklerinden yana kullanmıştır.

“Seçeceğiniz duvardan duvara halının diğer donanımlarla uyumlu olmasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?” ve “Duvardan duvara halının seçiminde mekan özelliğini (yatak odası, salon vs.) göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?” sorularına lise mezunu grup yüzdesi diğer gruplara nazaran yüksek çıkmıştır. Sorulara dikkat edilecek olursa estetik unsurlar ile ilgili olduğu göze çarpmaktadır. Şunu diyebiliriz ki lise mezunu grup, bu araştırma kapsamındaki konuda, estetiğe önem vermektedir.

İlköğretim mezunu grup duvardan duvara halı alırken seçimini estetik olmasından yana kullanırken, lise ve üniversite mezunu grup teknik özelliklerinden yana kullanmaktadırlar.

Mekanda duvardan duvara halı kullanımına ilişkin sorularda her üç grup da mutfakta ve banyoda halı kullanımını doğru bulmamaktadır. Sonucun böyle çıkmasında banyonun ıslak mekan oluşu, mutfağın ise hijyenik olması gerektiği düşüncesi etkili olmuş olabilir.

Yatak odası, oturma odası, salon ve antre her üç eğitim grubu için de halı kullanılabilir bulunan mekanlar içerisinde.

Sonuçlar incelendiğinde her bir grubun öncelik sırasının farklı olduğu kolaylıkla görülmektedir. Bunda elbette ki cinsiyet ve eğitim durumunun yanında diğer bazı faktörleri de göz ardı etmemek gerekmektedir. Bunlar arasında ekonomik durum, alışkanlıklar, çevre koşulları, kültürel yapı vs. sayılabilir.

Araştırmada görüşlerine başvurulanan deneklerin “Duvardan duvara halılarda önem derecelerine göre aradıkları özellikler nelerdir? Bu özelliklerle ilgili görüşleri arasında; cinsiyetlerine ve eğitim durumlarına göre farklılıklar var mıdır?” alt problemine ilişkin olarak verdikleri yanıtların sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

Deneklerin çok önemli buldukları özellikler önem sırası ile şunlardır;

- Mikrop barındırmaması, toz tutmaması (%87),
- Bünyesinde insan sağlığına zararlı madde içermemesi (%83,6),
- Üzerine çay, kahve, yemek, sirke vb. yiyecek ve içecek maddeleri döküldüğünde leke tutmaması (%75,4),
- Rutubetten etkilenmemesi (%72,2),
- Kaymaya ve düşmelere karşı güvenli olması (%72,2),
- Yanmaya karşı dayanıklı olması (%69,4),
- Diğer iç mekan elemanları (mobilya, perde vs.) ile uyumlu olması (%64,4),
- Geçiş alanlarında (yoğun trafiğe maruz kalan alanlarda) aşınma olmaması (%64),
- Isı yalıtımı sağlaması (%63),
- Kolay temizlenmesi (%61,8),
- Renginin solmaması (%61),
- Estetik olması (%59,8),
- Üzerinde bulunan mobilya, buzdolabı vb. eşyaların halı üzerinde iz bırakmaması (%51,8),
- Ses yalıtımı sağlaması (%48,2),

Deneklerin önemli buldukları özellikler önem sırası ile şunlardır;

- Farklı zevklere uygun renk ve desen seçeneklerinin bulunması (%62,4),
- Kolay ve çabuk döşenmesi (%58,8),
- Maliyetinin düşük olması, ekonomik olması (%58,4),
- Uzun ömürlü olması (%55,2),
- Döşenirken etrafı kirletmemesi (%52,2),
- Döşenen mekandaki halının hav yüksekliği’ dir (%47,6).

Kullanıcıların çok önemli bulduğu özellikler sadece duvardan duvara halılara özgü özellikler değildir. Başta laminat parke olmak üzere diğer zemin kaplamalarında da aranan ve istenilen özelliklerdir.

Ergür 2001, zemin kaplamalarında aşınmaya ve yüklenmeye karşı dayanıklılık, çevresel faktörlere (rutubet, ısı, sıcaklık, su, güneş ışığı gibi) dayanıklılık, kimyasallara karşı dayanıklılık gibi koşulların göz önüne alınması gerektiğini vurgulamaktadır (20). Nitekim bu özellikler, bu araştırmada da en çok aranan özellikler ortaya konmaktadır.

Deneklerin görüşlerinde cinsiyetlerine göre fark araştırıldığında “Döşenen mekandaki halının hav yüksekliği”, “Ses yalıtımı sağlaması” maddeleri bayan deneklerin çok daha önemli gördüğü özellikler arasında yer alırken, bu özellik erkek denekler arasında önemli bulunmuştur. Bunu sebebi olarak ses yalıtımı sağlaması açısından bakıldığında bayanların mahremiyetlerine daha çok önem verdiği düşünülebilir. Aynı şekilde hav yüksekliğinin fazlalığı da ses yalıtımı ile doğru orantılı olarak artmaktadır.

Üzerinde bulunan mobilya, buzdolabı vb. eşyaların halı üzerinde iz bırakmaması özelliğini bayanlar erkeklere oranla çok daha önemli bulmaktadır. Burada bayanların görsel öğelere daha çok önem verdiği düşünülebilir.

Deneklerin çok önemli bulduğu ortak özellik “mikrop barındırmaması, toz tutmaması” iken, çok önemli bulma eğilimi bayanlarda artmakta, bu eğilime diğer özelliklerde de rastlanmaktadır.

Her iki cinsiyet grubunda da önemsiz bulunan özellik bulunmamaktadır. Yalnız “döşenirken etrafı kirletmemesi” özelliğini bayanların %20,5’i, erkeklerin %26,4’ ü en fazla önemsiz bulmuşlardır.

Eğitim durumları açısından deneklerin görüşleri arasında bulunan farklılıklar şu şekilde özetlenebilir:

Genel olarak lise mezunu grubun bütün özellikler için varılan ortak noktada en fazla yüzdelerle önemli veya çok önemli bulunduğu tespit edilmiştir. Yaşam standartları göz önüne alındığında ilköğretim mezunu grubun daha çok alt ekonomik seviyede olduğu, lise mezunu grubun üst ekonomik seviyede olduğu, üniversite mezunu grubun üst ekonomik seviyede olduğu düşünülebilir. Bundan yola çıkılarak estetik, teknik özellik gibi özelliklerin en alt öğretim seviyesindeki grupta düşük çıkması normal karşılanabilir.

“Kolay temizlenmesi”, “mikrop barındırmaması”, “üzerine çay, kahve, yemek, sirke vb. yiyecek ve içecek maddeleri döküldüğünde leke tutmaması” özelliklerine ilköğretim mezunu grupta önemsiz yanıtını veren bulunmamaktadır. Bu kişilerin büyük çoğunluğunun evin temizlik sorumluluğunu üstlenmiş olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde uzun ömürlülük de buna eklenebilir.

“Uzun ömürlü olması” öğrenim durumuyla ters orantılıdır. Bunda öğrenim düzeyinin artmasıyla estetik, sağlık, çevre gibi temel olmayan özelliklere duyulan ilginin artacağı şeklinde açıklanabilir.

5.2. Öneriler

Kullanıcılara, üreticilere ve yeni araştırma alanlarına yönelik öneriler aşağıdaki gibidir;

- Üreticiler, üretim öncesinde her cinsiyete ve eğitim durumuna hitap edecek ürünleri ve özelliklerini belirleyecek çalışmalar yapabilirler.
- Ürün satışı yapan satış elemanlarının ürün özelliklerini öğrenmeleri ve daha iyi satış yapabilmeleri için, firmalar elemanlarına ürün eğitimi vermelidirler.
- Tüketicilerin duvardan duvara halıların teknik özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları için tanıtım hizmetleri artırılabilir.

- Gerek duvardan duvara halı olsun gerekse parça halı olsun, kullanıcıların önem verdikleri özelliklerin başında gelen mikrop barındırmama özelliğini dikkate alarak halı teknolojisini bu yönde geliştirmeleri gerektiği unutulmamalıdır.
- Yaşlı, bedensel engeli bulunan kullanıcılar, kaymaya ve düşmelere karşı diğer zemin kaplamalarına nazaran daha güvenli olan duvardan duvara halıyı tercih edebilir.
- Duvardan duvara halı kullanıp da beğenmeyenlerin, beğenmeme nedenleri veya karşılaştıkları sorunlar araştırılabilir.
- İş yeri mi yoksa iç mekanlarda mı daha çok duvardan duvara halı tercih ediliyor? Bu konuda bir çalışma yapılabilir.
- Duvardan duvara halıların tüm teknik özelliklerinin standartlara göre test edildiği deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Halıların iç mekanda kullanılması durumunda hangi rengin nasıl etki yaptığı algı psikolojisine dayalı anketler geliştirilebilir.
- Duvardan duvara halıların banyolarda kullanımını yaygınlaştıracak bilgi verici ve bilinçlendirici araştırmalar yapılabilir.
- Duvardan duvara halıların kullanım alanları ile ilgili çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

1. Gök, Ü. T., “Perdelik Döşemelik Ve Halı Tipindeki Tekstil Malzemelerinin Yanma Özelliklerinin Çeşitli Deneyler Yapılarak İncelenmesi Ve Bu Deneylerin Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul,1 (1994).
2. İnternet: Polipropilen BCF Halı İpliği Üretim Teknolojisi ve Özellikleri . <http://www.cukurova.edu.tr/fakulteler/mmf/tmb/uctek21Link.htm> (2005).
3. Çimşit, M., “Makine Halılarının Alev Alma Özellikleri Ve Yanmaya Karşı Gösterdikleri Direnç”, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul,131 (1999).
4. Gür, Ö. Ş., Geçkin, Ş., “Konutta Mekan Standartları”, **Yapı Dergisi** 179, (1996).
5. Aker, M., Bostancıoğlu, H., ”Genel Teknoloji”, **Güneş Matbaacılık T.A.Ş.** Ankara, 242 (1970).
6. Altınbaş, E. T., Gürtanin N., Kaya, F., “Lif Teknolojisi”, **Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi**, Ankara Basılmamış, 12 (1975).
7. Başer, İ., “Sentetik, Sun’i Elyaf Ve İplik Özel İhtisas Komisyon Raporu”, **DPT:1505-ÖİK:204** (1976).
8. Özcan, Y., “Tekstil Elyaf Ve Boyama Tekniği”, **İstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Yayınları No:60**, 17-18 (1984).
9. Çıtlak, Ü., “Türkiye Tafting Halı Pazar Araştırması”, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, ix (1999).
10. “Tekstil Yer Döşemeleri-Makine Halıları”, **TS 11988**, ICS 59.08060, Ankara, (2002).
11. “Tekstil Yer Döşemeleri - Sınıflandırma Ve Terimler”, **TS 5627 ISO 2424**, ICS 59.080.60, Ankara, (1996).
12. “Tekstil yer döşemeleri-Havlı halıların sınıflandırılması”, **TS EN 1307**, ICS 59.080.60, Ankara, (Nisan 1999).
13. İnternet: Duvar dan Duvara Halıların Kullanıldığı Yerler. http://www.emlax.com/tekstil_hali_ana.asp (2005).
14. İnternet: Duvar dan Duvara Halı. <http://www.yapitr.com/bauhaus/duvardanduvarahali1.asp> (2005).

15. İnternet: Halı Elyafı. <http://www.sektorel.com/escol> (2005).
16. İnternet: Halı Elyaf Çeşitleri. http://www.floor.com.tr/hali_elyaf.htm (2005).
17. İnternet: Halının Mekanlara Kattığı O Kadar Çok Şey ar ki. . http://www.floor.com.tr/hali_mekan.htm (2005).
18. İnternet: Halı Seçimi. <http://www.samur.com.tr/hali.htm> (2005).
19. İnternet: Halı Seçimi Önerileri. <http://www.homteks.com/ddhali.htm> (2005).
20. Ergür, M. O., “Zemin Kaplamaları ve Ergonomi”, *Parke dekorasyon dergisi*, 3 (2001).

EKLER

EK-1 Müşteri anketi

Sayın Müşteri,

Bu anket kullanıcıların, iç mekan zemin kaplaması olarak kullanılan duvardan duvara halıların teknik özellikleri ile kullanıcı memnuniyetini etkileyeceği düşünülen özelliklerin önem derecesini belirlemek amacıyla uygulanmaktadır.

Size uygun olan cevabı, seçeneğin başındaki kutucuğa çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz.

Ankete adınızı yazmayınız. Sadece cinsiyetinizi ve öğrenim durumunuzu belirtiniz.

Samimi katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Şule TELLİ

Gazi Üniv. Fen Bil. Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

Cinsiyetiniz (Lütfen ilgili kutucuğa çarpı (X) işareti koyunuz)

☐ BAYAN

☐ ERKEK

Öğrenim durumunuz (Lütfen ilgili kutucuğa çarpı (X) işareti koyunuz)

☐ Öğrenim görmemiş

☐ İlköğretim mezunu

☐ Lise mezunu

☐ Üniversite mezunu

Lütfen arka sayfaya geçiniz.

EK-1 (Devam) Müşteri anketi

1. Duvardan duvara halı kullandınız mı?

- ☐ Kullandım, beğenmedim ☐ Kullanmadım, kullanmayı düşünüyorum
☐ Kullanmaktayım ☐ Kullanmadım, kullanmayı düşünmüyorum

Evet Hayır

- ☐ ☐ **2. Duvardan duvara halıların teknik özellikleri hakkında bilginiz var mı veya var mıydı?**
- ☐ ☐ **3. Seçeceğiniz duvardan duvara halının diğer donanımlarla (mobilya, duvar rengi, perde vs.) uyumlu olmasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?**
- ☐ ☐ **4. Zemin kaplaması seçerken, seçeceğiniz ürünün teknik özelliklerini göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?**
- ☐ ☐ **5. Duvardan duvara halının teknik özelliklerini belirten simgeleri ve anlamlarını biliyor musunuz?**
- ☐ ☐ **6. Duvardan duvara halının insan sağlığına zararı olup olmamasına dikkat ettiniz mi veya eder misiniz?**
- ☐ ☐ **7. Duvardan duvara halının seçiminde mekan özelliğini (yatak odası, salon vs.) göz önünde bulundurdunuz mu veya bulundurur musunuz?**
- 8. Şu anda yaşadığınız mekandaki zemin kaplaması nedir?**
- ☐ Parke ☐ Seramik
☐ Duvardan duvara halı ☐ Diğer
- 9. Duvardan duvara halı alırken aşağıdakilerin hangisini seçersiniz?**
- ☐ Teknik özellikleri ☐ Ekonomik olması
☐ Estetik olması ☐ Kişi tavsiyesi

10. Duvardan duvara halının kullanım yeri veya yerleri?

() Mutfak () Banyo () Yatak odası () Oturma odası () Salon () Antre

Lütfen ön sayfayı doldurup doldurmadığınızı kontrol ediniz.

EK-1 (Devam) Müşteri anketi

BÖLÜM II

DUVARDAN DUVARA HALILARIN TERCİH SEBEPLERİ

Önemsiz	Önemli	Çok Önemli	
☐	☐	☐	1. Farklı zevklere uygun renk ve desen seçeneklerinin olması,
☐	☐	☐	2. Estetik olması, göze hoş görünmesi,
☐	☐	☐	3. Mikrop barındırmaması, toz tutmaması,
☐	☐	☐	4. Diğer iç mekan elemanları (mobilya, perde vs.) ile uyumlu olması,
☐	☐	☐	5. Bünyesinde insan sağlığına zararlı madde içermemesi,
☐	☐	☐	6. Kolay temizlenmesi,
☐	☐	☐	7. Güneşin soldurucu etkisine dayanıklı olması, renginin solmaması,
☐	☐	☐	8. Rutubetten etkilenmemesi,
☐	☐	☐	9. Yanmaya karşı dayanıklı olması,
☐	☐	☐	10. Uzun ömürlü olması,
☐	☐	☐	11. Maliyetinin düşük olması, ekonomik olması,
☐	☐	☐	12. Ses yalıtımı sağlaması,
☐	☐	☐	13. Isı yalıtımı sağlaması,
☐	☐	☐	14. Kaymaya ve düşmelere karşı güvenli olması,
☐	☐	☐	15. Kolay ve çabuk döşenmesi,
☐	☐	☐	16. Döşenirken etrafı kirletmemesi,
☐	☐	☐	17. Döşenen mekandaki halının hav yüksekliği,
☐	☐	☐	18. Geçiş alanlarında (yoğun trafiğe maruz kalan alanlarda) aşınma olmaması,
☐	☐	☐	19. Üzerine çay, kahve, yemek, sirke vb. yiyecek ve içecek maddeleri döküldüğünde leke tutmaması,
☐	☐	☐	20. Üzerinde bulunan mobilya, buzdolabı vb. eşyaların halı üzerinde iz bırakmaması.

Lütfen ön sayfayı doldurup doldurmadığınızı kontrol ediniz.

ÖZGEÇMİŞ

1981 yılında Osmaniye’de doğdu. İlkokulu İstanbul’da, ortaokulu ve liseyi Osmaniye’de bitirdi. 1998 yılında Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Mobilya ve Dekorasyon Öğretmenliğini kazandı. 2002 yılında mezun oldu. 2003 yılında aynı bölümde yüksek lisansa başladı. 2005 yılında öğretmen olarak atandı. Halen Refahiye Çok Programlı Lisesi’nde öğretmenliğe devam etmektedir.